NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER
prednesené 12. septembra 2006 [1]

I — Úvod

1. Skúsenosti, ktoré sa získali a stále sa získavajú o tom, ako stanoviť najspravodlivejšie pravidlá pre posudzovanie trestných činov, zaujímajú ľudstvo viac ako ktorákoľvek iná vec na svete. [2]

2. Cour d'arbitrage de Belgique (súd poverený preskúmavaním ústavnosti zákonov) žiada v súlade s článkom 35 EÚ [3] Súdny dvor, aby posúdil platnosť rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi [4].

3. Tento súd má pochybnosti o súlade tohto rámcového rozhodnutia so Zmluvou o Európskej únii tak z formálneho hľadiska, ako aj z materiálneho hľadiska. V prvom ohľade, ktorý má základ v článku 34 ods. 2 písm. b) EÚ, sa súd zaoberá právnym základom, ktorý Rada využila, a vhodnosťou zvoleného nástroja.

4. Tieto otázky vedú Súdny dvor k tomu, aby preskúmal systém zdrojov tretieho piliera Únie a analyzoval povahu rámcových rozhodnutí, ktoré sú napodobeninou smerníc piliera Spoločenstva. Vhodným východiskom pre takéto posúdenie predstavuje rozsudok Pupino [5].

5. Pokiaľ ide o druhý, materiálny ohľad, vnútroštátny súd spochybňuje možno jednu z najdôležitejších noviniek v tomto spôsobe spolupráce medzi členskými štátmi v oblasti zadržiavania a vydávania osôb, a to zákaz podmieňovať v určitých prípadoch vykonanie európskeho zatykača podmienkou, aby skutočnosti, na základe ktorých bol

1 — Jazyk prednesu: španielčina.

2 — MONTESQUIEU: *Duch zákonov.* Kniha dvanásta, kapitola II. Puškárová, M., Vantúch, A., Imro, I. Bratislava: Tatran, 1989.

3 — Belgické kráľovstvo uznalo túto právomoc Súdneho dvora rozhodovať o prejudiciálnych otázkach a poskytlo všetkým svojim súdom právomoc predkladať mu prejudiciálne otázky (Ú. v. ES C 120, 1999, s. 24).

4 — Ú. v. ES L 190, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34.

5 — Rozsudok zo 16. júna 2005, C-105/03, Zb. s. I-5285.

vydaný, predstavovali trestný čin tiež vo vykonávajúcom štáte. Cour d'arbitrage sa pýta, či je takáto nová právna úprava v súlade so zásadou rovnosti a so zásadou zákonnosti v trestnom konaní a či je teda v súlade s článkom 6 ods. 2 EÚ.

6. Na vyriešenie tejto otázky bude nepochybne potrebné zaoberať sa úlohou, akú po vyhlásení Charty základných práv Európskej únie [6] majú základné práva v oblasti tak citlivej, ako je policajná a súdna spolupráca v trestných veciach.

7. Táto výzva nie je bezvýznamná, keďže zákony vykonávajúce rámcové rozhodnutie boli v niektorých členských štátoch zrušené, pretože porušovali určité občianske záruky. Poľský Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), ktorý má právomoc preskúmavať zákony vo svetle najvyššej normy, v náleze z 27. apríla 2005 [7] vyhlásil, že článok 607t ods. 1 Trestného poriadku je v rozpore s článkom 55 ods. 1 Ústavy [8], keďže umožňuje na základe európskeho zatykača vydanie štátneho príslušníka orgánom iného členského štátu. Za necelé tri mesiace sa nemecký Bundesverfassungsgericht (spolkový ústavný súd) z obdobných dôvodov [9] vyjadril v podobnom zmysle [10] vo veci zákona vykonávajúceho rámcové rozhodnutie [11]. Anato Dikastiriotis Kypriakis Dimokratios (Najvyšší súd Cyperskej republiky) sa vydal rovnakou cestou [12], pretože článok 11 Ústavy nepočíta so zatknutím na účely výkonu európskeho zatykača. Naopak, český Ústavný súd v náleze z 3. mája 2006 [13] zamietol návrh skupiny poslancov a senátorov na zrušenie zákona vykonávajúceho rámcové rozhodnutie, ktorý podľa ich názoru porušoval Ústavu tým, že umožnil vydávanie vlastných štátnych

6 — Ú. v. ES C 364, 2000, s. 1.

7 — P 1/05. K tomuto nálezu pozri KOMÁREK, J.: „Pluralismo constitucional europeo tras la ampliación — Un análisis de la jurisprudencia comunitaria del Tribunal Constitucional polaco": *Revista Española de Derecho Europeo*, č. 16, 2005, s. 627 až 657.

8 — Tento článok znie takto: „Vydanie poľského občana do cudziny sa zakazuje".

9 — Článok 16 ods. 2 Grundgesetz für die Bundesrepublik (Základný zákon Spolkovej republiky Nemecko) zakazuje možnosť vydávať nemeckých občanov do cudziny. Toto ustanovenie bolo zmenené 29. decembra 2000 s cieľom obmedziť dané právo v určitých zákonom stanovených prípadoch.

10 — Nález z 18. júla 2005 (2 BvR 2236/04), v ktorom Bundesverfassungsgericht konštatoval porušenie podstaty základného práva priznaného v článku 16 ods. 2 základného zákona Spolkovej republiky Nemecko.

11 — Europäisches Haftbefehlgesetz — EuHbG (zákon o európskom zatykači). Poľský ústavný súd prostredníctvom článku 190 Ústavy odložil o osemnásť mesiacov účinky vyhlásenia neústavnosti, keďže „európsky zatykač má rozhodujúci význam pre výkon spravodlivosti a najmä, pokiaľ ide o formu spolupráce medzi členskými štátmi na podporu boja proti trestným činom, pre zlepšenie bezpečnosti". Naopak, rozhodnutie nemeckého Spolkového ústavného súdu malo bezprostredné účinky. Trestný senát Audiencia Nacional španielskeho súdu príslušného pre túto oblasť [pozri článok 6 ods. 3 rámcového rozhodnutia v spojení so španielskym ústavným zákonom č. 2/2003 zo 14. marca 2003, ktorým sa dopĺňa zákon o európskom zatykači, *Boletín Oficial del Estado* (ďalej len „BOE") č. 65 zo 17. marca 2003, s. 10244] tak považuje postupy vydávania začaté na základe zatykačov vydaných Nemeckom za neplatné a mení ich na postupy vydávania (rozhodnutie z 20. septembra 2005). Podobne rozhodol aj Areios Pagos (grécky kasačný súd) v rozsudku z 20. decembra 2005 (vec 2483/2005).

12 — Rozsudok zo 7. novembra 2005, 294/2005.

13 — Vec 66/04.

príslušníkov a odstránenie kontroly obsiahnutej v podmienke dvojitej trestnosti.

8. Ide preto o rozsiahlu diskusiu o prípadných stretoch medzi ústavami a právom Únie, ktorej sa Súdny dvor musí v úlohe, ktorá mu prislúcha, zúčastniť, aby mohol výklad hodnôt a zásad, ktoré vytvárajú právny poriadok Únie, podriadiť kritériám porovnateľným s kritériami, ktorými sa riadia vnútroštátne systémy. [14]

II — Právny rámec

A — *Zmluva o Európskej únii*

9. Únia, ktorá predstavuje novú etapu v procese utvárania čoraz užšieho spojenectva medzi národmi Európy, vychádza zo Spoločenstiev, ktoré dopĺňa o politiky a formy spolupráce stanovené samotnou Zmluvou (článok 1 EÚ). Je založená na hodnotách spoločných všetkým Európanom, ako sú sloboda, demokracia, právny štát a dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd (článok 6 ods. 1 EÚ).

10. Práve tieto práva, uznané Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd zo 4. novembra 1950 (ďalej len „Rímsky dohovor"), ktoré vyplývajú z ústavných tradícií spoločných členským štátom, predstavujú všeobecné zásady právneho poriadku Spoločenstva, ktorých ochrana v pôsobnosti zmlúv o založení Európskych spoločenstiev a Zmluvy o Európskej únii patrí Súdnemu dvoru [článok 6 ods. 2 EÚ v spojení s článkom 46 písm. d) EÚ].

11. Únia si kladie za cieľ najmä zachovávať a rozvíjať úniu ako priestor slobody, bezpečnosti a práva, v ktorom je zaručený voľný pohyb osôb spolu s príslušnými opatreniami týkajúcimi sa ochrany vonkajších hraníc, azylu, prisťahovalectva a prevencie a boja proti zločinnosti (článok 2 prvý odsek štvrtá zarážka EÚ), v rámci tzv. tretieho piliera, ktorý sa týka policajnej a súdnej spolupráce v trestných veciach (hlava VI EÚ).

12. Tento tretí pilier sa snaží poskytnúť občanom vysokú úroveň bezpečnosti vytvorením politík predchádzania a potláčania trestnej činnosti prostredníctvom užšej spolupráce súdnych orgánov a v prípade potreby zbližovania vnútroštátnych trestnoprávnych predpisov (články 31 EÚ a 32 EÚ).

14 — Na túto potrebu upozorňuje ALONSO GARCÍA, R.: *Justicia constitucional y Unión Europea*, vyd. Thomson-Civitas, Madrid, 2005, s. 41.

13. Spoločný postup pri súdnej spolupráci napríklad zahŕňa a) vzájomnú pomoc vo vzťahu k súdnym konaniam a výkonu rozhodnutí, b) napomáhanie extradícii, c) zabezpečovanie zlučiteľnosti predpisov uplatniteľných v členských štátoch, d) predchádzanie sporom o príslušnosť a e) postupné prijímanie opatrení zavádzajúcich minimálne pravidlá týkajúce sa znakov skutkových podstát trestných činov a trestov v oblasti organizovaného zločinu, terorizmu a nezákonného obchodu s drogami (článok 31 ods. 1 EÚ).

14. Na tento účel môže Rada jednomyseľne prijať [článok 34 ods. 2 písm. a), b) a c) EÚ]:

1. spoločné pozície vymedzujúce prístup únie k určitej otázke;

2. rámcové rozhodnutia na účely aproximácie zákonov a iných právnych predpisov členských štátov, rámcové rozhodnutia, ktoré sú záväzné pre členské štáty, pokiaľ ide o výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, no voľba foriem a metód sa ponecháva na vnútroštátne orgány, pričom tie nemajú priamy účinok;

3. rozhodnutia na iný účel, ktorý je v súlade s cieľmi tretieho piliera, pričom tieto rozhodnutia sú záväzné a nemajú priamy účinok.

15. Rada môže tiež vypracúvať dohovory, ktoré odporučí členským štátom na prijatie a ktoré nadobudnú účinnosť, ak budú prijaté aspoň polovicou členských štátov [článok 34 ods. 2 písm. d) EÚ].

B — *Rámcové rozhodnutie 2002/584*

16. Toto rozhodnutie, ktoré bolo prijaté na základe článku 31 ods. 1 písm. a) a b) EÚ a článku 34 ods. 2 písm. b) EÚ zodpovedá úsiliu odstrániť formálny postup vydávania osôb v rámci Únie [15] a nahradiť ho zjednodušeným systémom súdneho vydávania odsúdených alebo podozrivých osôb na účely trestného konania alebo výkonu súdnych rozhodnutí v trestných veciach (odôvodnenie č. 1 a 5). V súlade s týmto cieľom nahrádza vo vzťahoch medzi členskými štátmi skoršie alebo neskoršie medzinárodné nástroje

15 — Ako to odporučila Európska rada, ktorá zasadala v Tampere 15. a 16. októbra 1999 (bod 35 záverov predsedníctva).

(článok 31 ods. 1) [16], ktoré sa však budú ďalej uplatňovať v rozsahu, v akom umožňujú prehĺbenie alebo rozšírenie cieľov rámcového rozhodnutia, alebo pokiaľ pomáhajú ďalej zjednodušiť alebo uľahčiť postupy vykonávania európskeho zatykača (článok 31 ods. 2).

17. Rámcové rozhodnutie preto upúšťa od medzištátnej pomoci a nahrádza ju režimom voľného pohybu rozsudkov, ktorý spočíva na vzájomnej dôvere a na vzájomnom uznávaní (odôvodnenie č. 5, 6 a 10; článok 1 ods. 2).

18. Rada Únie prijala rámcové rozhodnutie v súlade so zásadami subsidiarity a proporcionality a s cieľom dodržiavať základné práva a článok 6 EÚ (odôvodnenie č. 7 a 12; článok 1 ods. 3) do tej miery, že vydanie jednotlivca treba zamietnuť [17], ak existujú na základe objektívnych skutočností dôvody domnievať sa, že uvedený zatykač bol vydaný s cieľom trestného stíhania alebo potrestania osoby z dôvodu jej pohlavia, rasy, náboženského vyznania, etnického pôvodu, národnosti, jazyka, politického zmýšľania alebo sexuálnej orientácie alebo jej vážne hrozí výkon trestu smrti, mučenia alebo iného neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo potrestania. Okrem toho nabáda členské štáty, aby dbali na svoje ústavné zásady týkajúce sa riadneho procesu [18], slobody združovania, slobody tlače a slobody prejavu v iných médiách (odôvodnenie č. 12 a 13). Rovnako preberá záväzok chrániť osobné údaje spracované v rámci vykonávania tohto rámcového rozhodnutia (odôvodnenie č. 14).

16 — Ide o tieto nástroje: a) Európsky dohovor o vydávaní z 13. decembra 1957, jeho dodatkový protokol z 15. októbra 1975, druhý dodatkový protokol zo 17. marca 1978 a Európsky dohovor o potláčaní terorizmu z 27. januára 1977, pokiaľ sa týka vydávania; b) hlava III kapitola 4 Dohovoru z 19. júna 1990, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 o postupnom zrušení kontrol na spoločných hraniciach (Ú. v. ES L 239, 2000, s. 19; Mim. vyd. 19/002, s. 9); c) Dohoda medzi 12 členskými štátmi Európskych spoločenstiev o zjednodušení a modernizácii spôsobov postúpenia žiadostí o vydanie z 26. mája 1989; d) Dohovor z 10. marca 1995 o zjednodušenom postupe vydávania osôb medzi členskými štátmi Európskej únie; e) Dohovor z 27. septembra 1996 o extradícii medzi členskými štátmi Európskej únie. Posledné dva dohovory boli uzavreté na základe článku K.3 ods. 2 písm. c) Zmluvy o Európskej únii, priameho predchodcu článku 34 ods. 2 písm. d) EÚ.

17 — Španielske znenie stanovuje: „Nada de lo dispuesto en la presente Decisión marco podrá interpretarse en el sentido de que impide la entrega de una persona contra la que se ha dictado una orden de detención europea cuando existan razones objetivas…“, avšak z iných jazykových znení vyplýva, že úmysel zákonodarcu bol celkom opačný, ako ukazuje najmä francúzske znenie („Rien dans la présente décision-cadre ne peut être interprété comme une interdiction de refuser la remise d'une personne qui fait l'objet d'un mandat d'arrêt européen s'il y a des raisons de croire, sur la base d'éléments objectifs…“), anglické („Nothing in this Framework Decision may be interpreted as prohibiting refusal to surrender a person for whom a European arrest warrant has been issued when there are reasons to believe, on the basis of objective elements…“), nemecké („Keine Bestimmung des vorliegenden Rahmenbeschlusses darf in dem Sinne ausgelegt werden, dass sie es untersagt, die Übergabe einer Person, gegen die ein Europäischer Haftbefehl besteht, abzulehnen, wenn objektive Anhaltspunkte dafür vorliegen…“) alebo holandské znenie („Niets in dit kaderbesluit staat eraan in de weg dat de overlevering kan worden geweigerd van een persoon tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, indien er objectieve redenen bestaan om aan te nemen…“).

18 — Pozri bod 24 týchto návrhov.

19. Európsky zatykač je súdne rozhodnutie vydané členským štátom s cieľom zatknúť a vydať požadovanú osobu inému členskému štátu na účely vedenia trestného stíhania alebo výkonu trestu alebo ochranného opatrenia (článok 1 ods. 1).

20. Má výhradne súdnu povahu a je nástrojom spolupráce medzi súdmi (články 1 a 3 až 6), s výhradou čisto praktickej a administratívnej pomoci, ktorú možno požadovať od výkonnej moci (odôvodnenie č. 9 a článok 7).

21. Európsky zatykač sa môže vydať za činy, ktoré môžu byť potrestané podľa právneho predpisu vydávajúceho členského štátu výkonom trestu alebo ochranným opatrením, ktorých horná hranica je najmenej 12 mesiacov, alebo ak bol vynesený rozsudok alebo uložené ochranné opatrenie, pre tresty s minimálnou dĺžkou štyri mesiace (článok 2 ods. 1). Vykonávajúci členský štát môže podriadiť vydanie podmienke, aby činy, pre ktoré bol vydaný európsky zatykač, boli trestným činom aj podľa jeho právnych predpisov (článok 2 ods. 4).

22. Podľa článku 2 ods. 2 sa toto pravidlo nazývané „dvojitá trestnosť“ neuplatní na tridsaťdva kategórií trestných činov, pokiaľ ich vydávajúci členský štát trestá trestom odňatia slobody alebo ochranným opatrením, ktorých horná hranica je najmenej tri roky. Ide o tieto trestné činy:

— účasť na organizovanej trestnej činnosti,

— terorizmus,

— obchodovanie s ľuďmi,

— sexuálne vykorisťovanie detí a detská pornografia,

— nezákonné obchodovanie s narkotikami a psychotropnými látkami,

— nezákonné obchodovanie so zbraňami, muníciou a výbušninami,

— korupcia,

— podvod vrátane podvodu, ktorý sa dotýka finančných záujmov Európskych spoločenstiev v zmysle Dohovoru z 26. júla 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev,

— legalizácia príjmov z trestnej činnosti,

— falšovanie meny vrátane eura,

— počítačové trestné činy,

— trestné činy proti životnému prostrediu vrátane nezákonného obchodovania s ohrozenými druhmi zvierat, rastlín a odrôd,

— napomáhanie nepovolenému vstupu a trvalému pobytu,

— vražda, vážne ublíženie na zdraví,

— nezákonný obchod s ľudskými orgánmi a tkanivami,

— únos, nezákonné pozbavenie osobnej slobody a branie rukojemníkov,

— rasizmus a xenofóbia,

— organizovaná alebo ozbrojená lúpež,

— nezákonné obchodovanie s predmetmi kultúrneho dedičstva vrátane starožitností a umeleckých diel,

— podvod,

— hrubý nátlak a vydieranie,

— falšovanie výrobkov a porušovanie autorských práv,

— falšovanie úradných dokumentov a obchodovanie s nimi,

— falšovanie platobných prostriedkov,

— nezákonné obchodovanie s hormonálnymi látkami a inými látkami stimulujúcimi rast,

— nezákonné obchodovanie s jadrovým alebo rádioaktívnym materiálom,

— obchodovanie s kradnutými vozidlami,

— znásilnenie,

— podpaľačstvo,

— trestné činy spadajúce do kompetencie Medzinárodného trestného súdu,

— ohrozenie bezpečnosti vzdušného dopravného prostriedku/lode,

— sabotáž.

23. Článok 3 uvádza tri dôvody na povinné nevykonanie európskeho zatykača a článok 4 vymenúva ďalších sedem, ktoré sú nepovinné. Tejto skupine zodpovedajú prípady, v ktorých sa vykonávajúci štát, ktorého je odsúdený štátnym občanom alebo v ňom má trvalý pobyt, zaviaže, že vykoná rozsudok alebo ochranné opatrenie v súlade so svojimi vnútroštátnymi právnymi predpismi (článok 4 bod 6). V rovnakom zmysle článok 5 bod 3 za rovnakého predpokladu umožňuje, aby vydanie, ak je cieľom zatykača umožnenie začatia trestného stíhania, bolo podmienené tým, že účastník bude po vypočutí vrátený do svojho členského štátu, aby tu vykonal prípadný trest.

24. V konaní, ktoré sa vedie neodkladne a je spojené s prekluzívnou lehotou (články 17 a 23), má dotknutá osoba právo byť vypočutá (články 14 a 19), právo na pomoc právneho zástupcu a tlmočníka (článok 11 ods. 2), ako aj právo požívať záruky zatknutej osoby. Prípadne má právo na dočasné prepustenie podľa vnútroštátneho práva vykonávajúceho členského štátu (článok 12).

25. Zatykač obsahuje údaje nevyhnutné na jeho vykonanie, najmä údaje o totožnosti požadovanej osoby a o povahe a kvalifikácii trestného činu (článok 8 ods. 1). Všetky problémy, ktoré sa môžu v konaní objaviť, sa vyriešia priamo medzi dotknutými

súdnymi orgánmi alebo prípadne s pomocou ústredných orgánov členských štátov (článok 10 ods. 5).

26. Lehota na vykonanie rámcového rozhodnutia uplynula 31. decembra 2003 (článok 34 ods. 1).

III — Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

27. Advocaten voor de Wereld (ďalej len „Advocaten voor de Wereld“), neziskové združenie, podalo na Cour d'arbitrage belge žalobu o neplatnosť zákona z 19. decembra 2003 [19] o európskom zatykači, ktorý do belgického práva preberá rámcové rozhodnutie z dôvodu, že je nezlučiteľný s článkami 10 a 11 Belgickej ústavy v spojení s článkom 36, článkom 167 ods. 2 a článkom 168. Toto združenie tvrdí, že európsky zatykač mal byť upravený medzinárodným dohovorom a že článok 5 ods. 5 zákona, ktorý je prebratím článku 2 ods. 2 rámcového rozhodnutia do vnútroštátneho práva, porušuje zásadu rovnosti, ako aj požiadavku *lex certa* v trestnoprávnej oblasti.

19 — *Moniteur belge* z 22. decembra 2003, druhé vydanie, s. 60075.

28. Ústavný súd vzhľadom na kontext sporu rozhodol [20] prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto otázky:

„1. Je rámcové rozhodnutie… 2002/584… zlučiteľné s článkom 34 ods. 2 písm. b) Zmluvy o Európskej únii, podľa ktorého sa rámcové rozhodnutia môžu prijímať iba na účely aproximácie zákonov a iných právnych predpisov členských štátov?

2. Je článok 2 ods. 2 rámcového rozhodnutia… 2002/584… v rozsahu, v akom odstraňuje overenie požiadavky dvojitej trestnosti činov v ňom vymenovaných, zlučiteľný s článkom 6 ods. 2 Zmluvy o Európskej únii a konkrétnejšie so zásadou zákonnosti v trestnoprávnej oblasti a so zásadami rovnosti a zákazu diskriminácie zaručenými týmto ustanovením?“

20 — Verím, že bude príkladom a že ostatné ústavné súdy, ktoré sa len neochotne ujímajú svojej úlohy súdu Spoločenstva, začnú v rámci budovania jednotnej Európy so Súdnym dvorom nevyhnutný dialóg. V príspevku „Reflexiones sobre el Tribunal Constitucional español como juez comunitario“, ktorý som predniesol v rámci okrúhleho stola na tému „Los tribunales constitucionales ante el derecho comunitario“ na konferencii nazvanej La articulación entre el derecho comunitario y los derechos nacionales: algunas zonas de fricción, usporiadanej španielskou Consejo General del Poder Judicial v novembri 2005 v Murcie, som kritizoval zdržanlivý prístup španielskeho Tribunal Constitucional, ktorý sa vyhýba diskusii v rámci Spoločenstva.

IV — Konanie pred Súdnym dvorom

29. Prejudiciálna otázka Cour d'arbitrage bola zapísaná do registra kancelárie Súdneho dvora 2. augusta 2005. Advocaten voor de Wereld, Komisia Európskych spoločenstiev, Rada, ako aj belgická, česká, fínska, francúzska, litovská, lotyšská, holandská, poľská a španielska vláda a vláda Spojeného kráľovstva predložili písomné pripomienky. Zástupcovia Advocaten voor de Wereld, belgickej, českej, francúzskej, holandskej a španielskej vlády, vlády Spojeného kráľovstva, ako aj splnomocnení zástupcovia Rady a Komisie sa 11. júla 2006 zúčastnili na pojednávaní, aby predniesli svoje ústne pripomienky.

V — Analýza prejudiciálnych otázok

A — *Právny základ (prvá otázka)*

30. Nikto nespochybňuje, že rámcové rozhodnutie sa týka aspektu tretieho piliera Európskej únie a že Rada má z tohto dôvodu právomoc upraviť jeho pravidlá [21]. Polemika sa sústreďuje na použitý prameň práva, keďže vo veci v konaní vo veci samej vznikli pochybnosti o otázke, či je rámcové rozhodnutie primeraným nástrojom. Tieto pochybnosti sú založené na dvoch dôvodoch: na jednej strane nejde o aproximáciu už existujúcich vnútroštátnych právnych predpisov, pretože európsky zatykač predstavuje úplne nový inštitút, a na druhej strane prostredníctvom rámcového rozhodnutia nemožno zrušiť skoršie medzinárodné dohovory o vydávaní.

31. V takto nastavenej diskusii treba predovšetkým preniknúť do podstaty európskeho zatykača s cieľom preskúmať jeho povahu a overiť, či naň možno uplatniť harmonizačné pravidlá, ktoré charakterizujú rámcové rozhodnutie. V prípade kladnej odpovede bude potrebné zistiť, či je tento nástroj zakázaný pre uvedenú kategóriu aktov podľa zásady *contrarius actus* z toho dôvodu, že v minulosti už bol upravený medzinárodnými aktmi.

21 — Európsky zatykač odpovedá na úsilie vyjadrené v článku 2 ods. 1 štvrtej zarážke EÚ, v článku 29 druhom pododseku druhej zarážke EÚ a v článku 31 ods. 1 písm. a) a b) EÚ. Je charakterizovaný skutočnosťou, že súdy členského štátu priznávajú platnosť zatykačom vydaným inými členskými štátmi, čím prispievajú k prehlbovaniu a zavádzaniu súdnej spolupráce [článok 31 ods. 1 písm. a) EÚ]. Hoci sa považuje za jeden zo spôsobov vydávania (čo je názor, ktorý, ako uvediem neskôr, nezastávam), patrí do pôsobnosti článku 31 ods. 1 písm. b) EÚ. V každom prípade výpočet v článku 31 EÚ nie je vyčerpávajúci (keďže sa v texte použil výraz „zahŕňa"), takže postup uľahčujúci zatknutie a vydávanie osôb, aby mohli byť odsúdené alebo vykonať uložený trest, zlepšuje úroveň ochrany občanov Únie a je plne v súlade s článkom 29 EÚ.

32. Pred preskúmaním týchto úvah chcem však navrhnúť riešenie na zodpovedanie českej vláde, ktorá dospela k záveru o neprípustnosti tejto pôvodnej otázky.

1. O prípustnosti

33. Česká vláda tvrdí, že analýza otázky, či je vhodné, aby rámcové rozhodnutie upravovalo európsky zatykač, vyžaduje, aby Súdny dvor preskúmal ustanovenie primárneho práva [článok 34 ods. 2 písm. b) EÚ], „ktoré sa vymyká jeho kontrole“, a preto nemá právomoc o veci rozhodovať. Tento postoj je nedôvodný, keďže medzi základné právomoci Súdneho dvora patrí práve výklad zmlúv a ich ochrana pred sekundárnym právom, pričom ide o úlohu výsostne ústavnú. [22]

34. Všetky právomoci Únie sú spojené a podliehajú pravidlám prijatým „európskym normotvorcom“. Súdny dvor však musí okrem toho chrániť ich nedotknuteľnosť a zabezpečiť ich účinnosť a tým ich chrániť od odchýlok, ktorých sa môžu dopustiť iné subjekty Spoločenstva. Cour d'arbitrage sa ho nepýta na nič neprimerané a vyzýva ho, aby v rámci svojich právomocí posúdil, či je ustanovenie normotvorcu Únie v súlade s ustanovením Zmluvy [23], s tým, že na takéto posúdenie musí najskôr vyložiť dotknuté pravidlo a určiť jeho dosah bez toho, aby sa tejto úlohe mohol vyhnúť.

35. Česká vláda však trvá na skutočnosti, že táto prvá otázka je neprípustná, a poukazuje na nejasnosť rozhodnutia vnútroštátneho súdu, pokiaľ ide o dôvody, pre ktoré by rámcové rozhodnutie malo byť neplatné. Vysvetľuje, že v rozsahu, v akom žalobca žiada, aby belgický vykonávajúci zákon bol vyhlásený za neústavný z dôvodu, že rámcové rozhodnutie nie je vhodným nástrojom na aproximáciu vnútroštátnych právnych predpisov, mal svoje tvrdenie oprieť o relevantné úvahy a že vnútroštátny súd ich mal uviesť vo svojom rozhodnutí.

36. Informácie poskytnuté vnútroštátnymi súdmi majú oprávneným subjektom v rámci konania o návrhu na začatie prejudiciálneho konania umožniť podať pripomienky, ktoré by Súdnemu dvoru poskytli

22 — RODRÍGUEZ-IGLESIAS, G. C., zdôraznil úlohu Súdneho dvora ako ústavného súdu v „El poder judicial en la Unión Europea“: *La Unión Europea tras la Reforma,* Universidad de Cantabria, 1998, s. 22 a nasl. Ja sám som túto myšlienku prevzal [pozri Ruiz-Jarabo, D.: „La vinculación a la jurisprudencia del Tribunal de Justicia de las Comunidades Europeas (I)“: *Estudios de Derecho Judicial*, č. 34, Consejo General del Poder Judicial, 2001, s. 287 až 291].

23 — Prejudiciálna otázka týkajúca sa platnosti predstavuje nástroj nepriamej kontroly „ústavnosti“ sekundárneho práva v čase jeho uplatnenia.

podklady pre užitočnú odpoveď. [24] Tento cieľ je v danom prípade splnený, keďže v spore naozaj ide o spôsobilosť rámcového rozhodnutia zaviesť európsky zatykač aproximáciou vnútroštátnych právnych poriadkov. Dvanásť ďalších oprávnených subjektov, ktorí predložili pripomienky v tomto konaní o súdnej spolupráci, to inak pochopili týmto spôsobom, pričom ani samotnej českej vláde, ktorá namieta nejasnosť rozhodnutia Cour d'arbitrage, nič nebránilo v tom, aby analyzovala túto oblasť. [25]

37. Po odstránení prekážok na ceste, ktorá vedie k podstate veci, teraz pristúpim k analýze tohto nového nástroja trestnej spolupráce medzi novými členskými štátmi.

2. Európsky zatykač a vydávanie

38. Nikto nebránil myšlienku, že európsky zatykač predstavuje podkategóriu vydávania. Doktrína označila rámcové rozhodnutie za pokus o „uľahčenie" vydávania medzi členskými štátmi [26] v modernej verzii [27] *sui generis* [28], respektíve ho označila pod iným názvom [29]. Normotvorca Spoločenstva sám prispel k celkovej nejasnosti tým, že sa odvolal na článok 31 ods. 1 písm. b) EÚ. Aj keď tak postupoval v obave podriadenia európskeho zatykača rovnakým podmienkam ako vydávanie z pohľadu ochrany základných práv zabezpečených Poľskou ústavou, vnútroštátny ústavný súd, Trybunal Konstytucyjny, prispel k nejasnosti tým, že označil vydanie na účely vykonania európskeho zatykača za variant vydávania. [30] Podobne postupoval aj Bundesverfassungsgericht, ktorý obidva inštitúty mlčky asimiluje. [31]

39. Rozdiely však boli jasne uvedené ako v legislatívnej rovine [32], tak doktríne [33] a judikatúre [34].

24 — Uznesenia z 8. júla 1998, Agostini, C-9/98, Zb. s. I-4261 bod 5, a z 2. marca 1999, Colonia Versicherung a i., C-422/98, Zb. s. I-1279, bod 5.

25 — Riešenie problému, ako môže neprimeranosť rozhodnutia spôsobiť neústavnosť preberacieho zákona, neprislúcha Súdnemu dvoru, hoci možno tvrdiť, že ak je medzinárodná zmluva odôvodnená, mohol byť porušený článok 36 v spojení s článkami 167 a 168 belgickej ústavy.

26 — TOMUSCHAT, C.: „Ungereimtes — Zum Urteil des Bundesverfassungsgerichts vom 18. Juli 2005 über den Europäischen Haftbefehl": *Europäische Zeitschrift für Grundrechte,* 2005, s. 456.

27 — FLORE, D.: „L'accueil de la Décision cadre relative au mandat d'arrêt européen en Belgique": *Le mandat d'arrêt européen,* Bruylant, Brusel 2005, s. 137. Conway, G.: „Judicial Interpretation and the Third Pillar": *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice,* 2005, s. 255, ich považuje za rovnocenné.

28 — KEIJZER, N.: „The double criminality requirement": *Handbook on the European arrest warrant,* Tob Blekxtoon, Wouter van Ballegooij (editors), Haag 2005, s. 139.

29 — PLACHTA, M.: „European Arrest Warrant: Revolution in Extradition": *Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice,* 2003, s. 193.

30 — Bod 3 rozsudku už citovaného v bode 7.

31 — Rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 10.

32 — V dôvodovej správe k španielskemu zákonu č. 3/2003 zo 14. marca 2003 o európskom zatykači (BOE č. 65 zo 17. marca 2003, s. 10244) zákonodarca zdôrazňuje, že zavádza „zmeny natoľko zásadné pre tradičný postup vydávania, že možno bez výhrady tvrdiť, že ten sa zo vzťahov v rámci súdnej spolupráce medzi členskými štátmi Európskej únie vytratil" (posledný pododsek).

33 — PLACHTA, M., v diele citovanom v poznámke pod čiarou 29, s. 191, zdôrazňuje rozdiely. LAGODNY, O.: „Extradition" without a granting procedure: the concept of „surrender": *Handbook on the European arrest warrant,* Tob Blekxtoon, Wouter van Ballegooij (editors), Haag 2005, s. 41 a 42, zdôrazňuje súdnu povahu európskeho zatykača. Naopak, JÉGOUZO, I.: „Le mandat d'arrêt européen ou la première concrétisation de l'espace judiciaire européen": *Gazette du Palais — Recueil,* júl-august 2004, s. 2311, poukazuje na to, že rámcové rozhodnutie je inovujúce v tom, že nahrádza výsadu politickej moci čisto súdnym mechanizmom.

34 — Bundesverfassungsgericht v opakovane citovanom rozsudku poukazuje na rozdiely bez toho, aby si to uvedomil, keď tvrdí, že rámcové rozhodnutie zmenilo politické rozhodnutie prijaté bez akejkoľvek zákonnej kontroly na právne uváženie (bod 88, *in fine*).

40. Postoje však nie sú tak odlišné, pretože závisia od zvoleného pohľadu. Ak sa pozornosť zameria na výsledok, odkrývajú sa zhody, avšak rozdiely sa zvýraznia, pokiaľ vychádzame zo základu tohto spôsobu spolupráce a z formy, v ktorej sa rozvíja.

41. Prechod od vydávania k európskemu zatykaču so sebou prináša kopernikovský obrat. Je zrejmé, že obidva inštitúty slúžia rovnakému účelu, a to vydaniu obžalovaného alebo odsúdeného do rúk orgánov iného štátu, aby v ňom mohol byť súdený alebo aby v ňom vykonal trest, tu sa však podobnosti končia.

42. Postup vydávania spája dva zvrchované štáty, dožadujúci a dožiadaný, pričom každý z nich koná v rámci svojho zvrchovaného postavenia: prvý žiada o spoluprácu druhý štát, ktorý rozhodne podľa okolností prípadu, či ju poskytne, a zohľadní pritom aj dôvody presahujúce čisto právnu oblasť, aby tak prenikol do oblasti medzinárodných vzťahov, kde má významnú úlohu zásada vhodnosti. Z uvedených dôvodov sú konečný zákrok politických predstaviteľov a kritériá typu vzájomnosť alebo dvojitá trestnosť opodstatnené, pretože pochádzajú z rôznych oblastí.

43. O iný prípad ide, ak sa pomoc vyžaduje a poskytuje v rámci nadnárodného právneho systému integrácie, v ktorom sa štáty čiastočne vzdávajú svojej zvrchovanosti a prenášajú svoje právomoci na cudzie orgány s normotvornou spôsobilosťou. Táto aproximácia, ktorá je vlastná prvému pilieru Únie [35], pôsobí tiež v treťom medzivládnom pilieri so zjavnou tendenciou „Spoločen-

35 — Od vydania rozsudkov z 5. februára 1963, Van Gend & Loos (26/62, Zb. s. 1), a z 15. júla 1964, Costa/ENEL (6/64, Zb. s. 1141), nikto nespochybňuje, že právo Spoločenstva predstavuje jedinečný právny poriadok, ktorý má v konkrétnych oblastiach, ktoré tvoria jeho dedičstvo, prednosť pred vnútroštátnym právom členských štátov.

stva“, ako ukázal rozsudok Pupino [36], ktorý na rámcové rozhodnutia preniesol určité kategórie prvého piliera a niektoré parametre charakteristické pre smernice. [37]

a práva, uľahčovaním spolupráce medzi štátmi alebo aproximáciou ich trestnoprávnych predpisov.

44. Medzi uzavretými priestormi sa nevytvárajú vzťahy, a preto je nevyhnutné v takýchto prípadoch overovať *ad casum*, či sa poskytnutím pomoci nenarušia základy spoločenského zriadenia. Naopak, cieľom je poskytovať podporu niekomu, s kým sa zdieľajú zásady, hodnoty a záväzky [38], a na tento účel budovať inštitucionálnu sústavu doplnenú o osobitné pramene práva rôznej právnej sily, v konečnom dôsledku však záväzné, ktorých cieľom je prevencia a boj proti kriminalite v spoločnom priestore slobody, bezpečnosti

45. V tomto kontexte v atmosfére vzájomnej dôvery sa spolupráca neodvodzuje od spojenia odhodlaní rôzneho pôvodu, ale od spoločného predpisu, a to rámcového rozhodnutia, ktoré obsahuje typy správania podnecujúce súčinnosť. Prístupy vyžadujúce individuálne overovanie vzájomnosti [39] či priznávajúce dvojitej trestnosti absolútnu hodnotu sú zastarané, pretože medzi zúčastnenými je konanie odôvodňujúce žiadosť rovnako trestné, pričom požiadavke v opačnom smere by tiež bola venovaná pozornosť. V tomto duchu sa každá úvaha o vhodnosti zdá ako nepotrebná a kontrola je zúžená na čisto právne otázky. Inými slovami, politické orgány musia prenechať svoju úlohu súdnym orgánom a osobitné posudzovanie každého prípadu musí ustúpiť inému všeobecnému posúdeniu, keďže uvedené zdieľané pravidlo predpokladá, že na stíhanie trestných činov, ktoré sú v ňom upravené, budú mať právomoc vnútroštátne súdy. Možno preto dospieť k záveru, že už neexistujú zvrchované štáty, ktoré by mohli spolupracovať v konkrétnych prípadoch, ale členovia Európskej únie, ktorí majú povin-

36 — Bod 36 rozsudku Pupino uvádza, že „nezávisle od stupňa integrácie upraveného Amsterdamskou zmluvou je totiž v procese vytvárania stále užšieho spojenectva medzi národmi Európy v zmysle článku 1 druhého odseku EÚ pochopiteľné, že autori Zmluvy o Európskej únii považovali za užitočné upraviť v rámci hlavy VI tejto Zmluvy použitie súdnych prostriedkov majúcich podobný účinok ako tie, ktoré upravuje Zmluva ES, tak, aby užitočne prispeli k cieľom sledovaným Úniou“. SARMIENTO, D.: „Un paso más en la constitucionalización del tercer pilar de la Unión Europea. La sentencia María Pupino y el efecto directo de las decisiones marco“: *Revista Electrónica de Estudios Internacionales, č.* 10, 2005 (http://www.reei.org), tvrdí, že tento rozsudok Súdneho dvora otvára dvere postupnej „komunitarizácii“ medzivládnych oblastí Zmluvy EÚ. ALONSO GARCÍA, R., v diele citovanom v poznámke pod čiarou 14, s. 36 až 38, dokazuje, že tretí pilier je *tertium genus*, „silne medzivládnej povahy, ale zároveň s prítomnosťou nadnárodných prvkov v podobe intervenčných nástrojov a mechanizmov súdneho preskúmania“.

37 — Zásada konformného výkladu (body 34, 43 a 47) a zásada lojálnej spolupráce (bod 42).

38 — WEIGEND, Th.: „Grundsätze und Probleme des deutschen Auslieferungsrechts“: *Juristische Schulung*, 2000, s. 110, tvrdí, že boj proti medzinárodnej kriminalite vyvoláva pochybnosti o tom, či je potrebné zotrvávať na zdedených ideách prameniacich z bezpodmienečného uprednostňovania štátnej zvrchovanosti a z nedôvery voči cudziemu trestnému súdnictvu, a dodáva, že mnohé krajiny už rezignovali na toto tradičné poňatie vo vzťahu k tým štátom, s ktorými sa cítia byť spojené spoločnou právnou kultúrou a úctou k ľudským právam.

39 — Už v roku 1880 sa Inštitút medzinárodného práva v Oxforde domnieval, že hoci má vzájomnosť v oblasti vydávania politický základ, nejde o požiadavku spravodlivosti (článok 5 rozhodnutia z 9. septembra 1880, Ročenka ústavu, nové skrátené vydanie, zväzok I, 1875 — 1883, s. 733). Citáciu preberám od SCHULTZ, H.: „Rapport général provisoire sur la question IV pour le Xe Congrès international de droit pénal du 29 septembre au 5 octobre 1969 à Rome“: *Revue Internationale de Droit Pénal*, 1968, č. 3 — 4, s. 795.

nosť si vzájomne poskytovať pomoc, pokiaľ došlo k spáchaniu trestných činov spoločného záujmu. [40]

46. Z tohto dôvodu sa domnievam, že vydávanie a európsky zatykač zodpovedajú hodnotovým schémam, ktoré sa zhodujú iba svojím cieľom. Rámcové rozhodnutie spadá do uvedenej línie zrušením vydávania a jeho nahradením systémom vydávania medzi súdnymi orgánmi založeným na vzájomnom uznávaní [41] a voľnom pohybe ich rozhodnutí, čo je výsledkom vysokého stupňa dôvery medzi členskými štátmi (odôvodnenie č. 1, 5, 6, 10). Predpokladá teda vzájomnosť a dvojitú trestnosť pre určité najzávažnejšie trestné činy a obmedzuje dôvody odmietnutia pomoci bez možnosti uplatnenia politickej diskrečnej právomoci (články 3 a 4). [42]

47. Tento záver zrejme potvrdzuje tvrdenie tých, ktorí sa domnievajú, že ak ide o nový postup, nedalo sa nič harmonizovať, takže európsky zatykač nemohol byť upravený rámcovým rozhodnutím. Tento až príliš zjednodušujúci záver však prehliada povahu tohto prameňa práva a podstatu uvedeného mechanizmu.

3. Rámcové rozhodnutie ako prameň harmonizácie

48. Tento prístup je odsúdený na neúspech z dôvodu jeho základného predpokladu, pretože skutočnosť, že európsky zatykač sa

40 — Nikto by za vydanie neoznačil právnu pomoc pri vydávaní, ktorú poskytne súd zo Spolkovej krajiny Bavorsko inému súdu zo Spolkovej krajiny Dolné Sasko alebo súd z autonómnej oblasti Katalánsko súdu z Andalúzie, a teda by sa tak nemala označovať ani spolupráca v rámci Európskej únie. Treba však uviesť, že rovnako ako súdy z jednej krajiny (napríklad z Nemecka alebo Španielska) uplatňujú rovnaké trestné právo bez ohľadu na svoje sídlo, riadia sa súdy z rôznych členských štátov inými trestnými zákonmi, hoci zdieľajú rovnaké zásady a hodnoty. Toto tvrdenie však nemožno prijať celkom bez výhrad: na jednej strane sú niektoré oblasti v rámci Únie harmonizované, zatiaľ čo na druhej strane existujú blanketové ustanovenia trestného práva (napríklad ustanovenie o trestných činoch proti životnému prostrediu uvedené v článku 2 ods. 2 rámcového rozhodnutia), ktoré v spojení s predpismi technickej povahy, ktorých vydávanie prislúcha spolkovým krajinám alebo autonómnym oblastiam, spôsobujú rozdiely v kvalifikácii trestných činov aj v rámci toho istého členského štátu.

41 — Európska rada v Tampere povýšila zásadu vzájomného uznávania súdnych rozhodnutí na základný kameň súdnej spolupráce v rámci Únie (bod 33 záverov predsedníctva). SANZ MORÁN, A. J.: „La orden europea de detención y entrega: algunas consideraciones de carácter jurídico-material“: *Cooperación Judicial Penal en la Unión Europea: la orden europea de detención y entrega*, vyd. Lex Nova, Valladolid 2005, s. 81 až 90, predkladá analýzu, v ktorej preberá tvrdenia odporcov.

42 — Rámcové rozhodnutie patrí do vývojového rámca, ktorý začína Európskym dohovorom o vydávaní z roku 1957 (článok 28 ods. 3) a pokračuje dohovorom z roku 1996 (článok 1 ods. 2), pričom ponecháva otvorené dvere ustanoveniam výhodnejším pre spoluprácu uvedeným v jednotných alebo vzájomných právnych predpisoch upravujúcich výkon zatykačov vydaných v jednom členskom štáte na území iných členských štátov. Príkladom pre tento druh nástrojov môže byť Zmluva medzi Španielskym kráľovstvom a Talianskou republikou o stíhaní závažných trestných činov prekonaním problémov pri vydávaní v spoločnom súdnom priestore, podpísaná v Ríme 28. novembra 2000, ktorá vzhľadom na začatie procesu prijímania rámcového rozhodnutia, ktoré Rada Únie označila za jednotný právny predpis v zmysle uvedeného článku 28 ods. 3 Dohovoru z roku 1957 (Závery o uplatnení európskeho zatykača a jeho pomeru k iným právnym nástrojom Európskej únie, Brusel, 11. septembra 2003, dokument č. 12413/03) nikdy nenadobudla účinnosť.

až na svoj účel od vydávania odlišuje, ešte neznamená, že by vznikol z prázdna, teda že by nemal predchodcu vo vnútroštátnych právnych poriadkoch, ktoré treba zosúladiť.

49. Európsky zatykač, ktorý predstavuje nevyhnutný prostriedok na zavedenie priestoru slobody, bezpečnosti a práva (články 2 EÚ a 29 EÚ), je prejavom právnej pomoci medzi súdnymi orgánmi. Ide o rozhodnutie, ktoré vydáva sudca na to, aby zahraničný súdny orgán zatkol a vydal osobu na účely trestného stíhania alebo výkonu trestu (článok 1 ods. 1 rámcového rozhodnutia). Ide teda o rozhodnutie upravené procesným právom vydávajúceho členského štátu, na ktoré sa v ostatných členských štátoch hľadí podľa zásady vzájomného uznávania ako na vnútroštátne rozhodnutie, takže dohodnutie pravidiel sa zdá byť nevyhnutné. Zatykače majú vo vnútroštátnych trestnoprávnych predpisoch tradíciu a rámcové rozhodnutie im v určitých okolnostiach a za určitých podmienok priznáva účinky aj za hranicami, a na tento účel vyžaduje zhodu vnútroštátnych právnych úprav. Jeho články slúžia uvedenému účelu, keďže dáva do súladu formálne a obsahové náležitosti rozhodnutia, formu a lehoty na jeho predloženie a vykonanie, dôvody na povinné odmietnutie, ako aj záruky chrániace zatknutú osobu počas konania a účinky vydania.

50. Rámcové rozhodnutie teda nevytvára inštitút, ktorý by predtým neexistoval, ani neharmonizuje odlišné právne úpravy týkajúce sa vydávania; zjednocuje inštitúty zatknutia a vydania platné v každom členskom štáte na účely spolupráce medzi súdnymi orgánmi. [43]

51. V tomto konaní o návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa nespochybňuje harmonizačný potenciál rámcového rozhodnutia, ale jeho vhodnosť na zavedenie nového inštitútu. Aj tu však hrozí nesprávne pochopenie, pretože európsky zatykač, ako som uviedol, hoci sa od vydávania odlišuje, nie je objavom, ktorý by nemal vo vnútroštátnych právnych poriadkoch svojho predchodcu. [44]

43 — Napríklad v Španielsku sa rámcové rozhodnutie týka článkov 273 až 278 organického zákona č. 6/1985 z 1. júla 1985 o súdnej moci a článkov 183 až 196 Trestného poriadku zo 14. septembra 1982.

44 — Vo svojich písomných pripomienkach Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska (v bodoch 28 až 32) a Francúzska republika (v bodoch 10 až 13) tvrdia, že podľa článkov 94 ES, 95 ES a 308 ES sa musí akákoľvek inovácia opierať o posledné z uvedených ustanovení, zatiaľ čo harmonizácia už existujúcich systémov alebo koordinácia budúcich základných právnych predpisov vyžadujú oporu v prvých dvoch. Súdny dvor tak v bode 59 stanoviska 1/94 z 15. novembra 1994 (Zb. s. I-5267) rozhodol, že Spoločenstvo má na základe článkov 94 ES a 95 ES právomoc harmonizovať vnútroštátne predpisy v oblasti duševného vlastníctva a môže vychádzať z článku 308 ES pri vytváraní nových práv prekrývajúcich práva vnútroštátne (bod 59). K tejto situácii došlo pri dodatkových ochranných osvedčeniach pre liečivé prípravky [nariadenie Rady (EHS) č. 1768/92 z 18. júna 1992 (Ú. v. ES L 182, s. 1; Mim. vyd. 13/011, s. 200)], ako Súdny dvor pripomenul v bode 23 svojho rozsudku z 13. júla 1995, Španielsko/Rada (C-350/92, Zb. s. I-1985). V bode 25 rozsudku z 9. októbra 2001, Holandsko/Parlament a Rada (C-377/98, Zb. s. I-7079), Súdny dvor naopak uviedol, že smernica Európskeho parlamentu a Rady 98/44/ES zo 6. júla 1998 o právnej ochrane biotechnologických vynálezov (Ú. v. ES L 213, s. 13; Mim. vyd. 13/020, s. 395) patrí do prvej harmonizačnej skupiny, pretože nevytvára právo povahy Spoločenstva, ale vychádza z vnútroštátnych inštitútov, ako sú napríklad patenty vydávané podľa vnútroštátnych postupov, hoci až doposiaľ nebola ochrana takýchto vynálezov v niektorých členských štátoch upravená, a zavádza niekoľko spresnení a výnimiek týkajúcich sa rozsahu poskytnutej ochrany (bod 25).

V každom prípade, aj keď to niektorí tvrdili s ohľadom na nutnosť aproximácie právnych predpisov, nič nebráni použitiu tohto druhu právneho predpisu, pretože Zmluva EÚ to za rovnakých okolností nezakazuje.

4. Systém prameňov v treťom pilieri, osobitne vzťahy medzi rámcovými rozhodnutiami a dohovormi

52. Článok 32 ods. 2 EÚ uvádza štyri pramene práva v treťom pilieri, ktorý, ako pripomínajú Rada, Komisia, Holandské kráľovstvo a Belgické kráľovstvo, nijako nezavádza hierarchiu ani členenie a každému druhu právnych predpisov vyhradzuje určitú oblasť úpravy. Každý z nich v zásade platí pre všetky oblasti, s výhradou hraníc vymedzených povahou zvoleného nástroja a stanoveným účelom, pričom normotvorca má v tomto rámci úplnú slobodu výberu.

53. Na tento diskrečný priestor sa nevzťahuje súdne preskúmanie, takže rozhodnutie, ktoré neprekračuje uvedené hranice, je bez ohľadu na svoj obsah po právnej stránke správne.

54. Rada sa v tomto prípade rozhodla pre rámcové rozhodnutie. Je preto potrebné začať analýzu skúmaním, či s ohľadom na sledovaný cieľ a cestu k jeho dosiahnutiu mohla použiť inú kategóriu právnych predpisov. Treba odmietnuť vhodnosť spoločnej pozície. Takéto pozície, ktoré sú užitočné v oblasti medzinárodných vzťahov Únie a členských štátov pri upevňovaní názorov na určitú konkrétnu vec (článok 37 EÚ), sa môžu celkom prirodzene rozvinúť tiež v druhom pilieri vedľa jednotnej akcie (článok 12 EÚ). [45]

55. Ostatné pramene — rámcové rozhodnutia, rozhodnutia a dohovory — sú vhodné na opatrenia, ktoré vyžadujú prebratie do vnútroštátnych právnych poriadkov [46], ale v prejednávanej veci nemožno zohľadniť rozhodnutia uvedené v článku 34 ods. 2 písm. c) EÚ, pretože vylučujú akúkoľvek harmonizáciu nevyhnutnú na riadne fungovanie európskeho zatykača.

45 — SIMON, D.: *Le système juridique communautaire*, Presses Universitaires de France, 2. vydanie, november 1998, s. 238, ich nazýva „atypické akty“. Ako príklad pozri spoločnú pozíciu Rady z 31. januára 2000 k navrhovanému protokolu proti nezákonnej výrobe a obchodovaniu so strelnými zbraňami, ich súčasťami a komponentmi a strelivom doplňujúcemu Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu (Ú. v. ES L 37, s. 1; Mim. vyd. 18/001, s. 124) alebo Jednotnú akciu z 15. júla 1996 prijatú Radou na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii, ktorý sa týka akcie na potlačenie rasizmu a xenofóbie (Ú. v. ES L 185, s. 5; Mim. vyd. 19/001, s. 33).

46 — BRECHMANN, W., *Kommentar zu EU-Vertrag und EG-Vertrag*, Calliess/Ruffert Verlag, 2. vydanie, 2002, článok 34, bod 6, s. 267.

56. Z tohto dôvodu môže byť jedinou alternatívou k rámcovému rozhodnutiu dohovor. Miera voľnej úvahy je najväčšia v situácii, keď existuje voľba medzi oboma druhmi noriem, takže je dôvodné vylúčiť tézu, podľa ktorej platí, že ak vydávanie medzi členskými štátmi bolo tradične upravované medzinárodnými zmluvami, musí byť aj európsky zatykač, jeho „nástupca“, upravený tým istým spôsobom. Zástancovia tejto tézy uplatňujú tzv. „zmrazenie úrovne“ právneho predpisu podľa zásady *contrarius actus*.

a) Nespôsobilosť zásady *contrarius actus*

57. Pravidlo, podľa ktorého oblasť, ktorá už bola upravená určitým prameňom práva, bude aj naďalej musieť byť upravovaná prameňmi tej istej úrovne bez možnosti použitia normy nižšieho stupňa, nemá absolútnu povahu, pretože predstavuje občiansku záruku vo vzťahoch medzi zvrchovanou mocou — zákonodarnou mocou — a ďalšou mocou — výkonnou — v zásade podriadenou, a ich aktmi, teda zákonom a nariadením. Ak sa parlament zaoberá určitou oblasťou, vláda môže zasiahnuť iba v miere, v ktorej ju na to splnomocní tento orgán, aby doplnila či dotvorila jeho ustanovenia, do ktorých však žiadny vládny akt nemôže vstupovať tým, že by nahradil vôľu „držiteľa moci“, pokiaľ ju k tomu tento držiteľ formou „delegalizácie“ nesplnomocní a pokiaľ neexistuje ústavná výhrada zákona. [47]

58. Diskusia o tomto bode preto stráca zmysel, pretože pramene majú rovnaký pôvod a vznikajú rovnakým spôsobom. Ako rámcové rozhodnutia, tak aj medzinárodné dohovory prijíma Rada jednomyseľne na základe podnetu členského štátu alebo Komisie a po konzultácii s Európskym parlamentom (článok 34 ods. 2 EÚ v spojení s článkom 39 ods. 1 EÚ). [48]

59. Prax potvrdzuje legistickú analýzu, keďže členské štáty často nahrádzali prostriedky zmluvnej povahy inými, ktoré sú vlastné integračným štruktúram. Typickým príkladom je Dohovor z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a výkone rozhodnutí

47 — Profesori GARCÍA DE ENTERRÍA, E., a FERNÁNDEZ, T. R., vysvetľujú túto zásadu v *Curso de Derecho Administrativo*, zväzok I, vyd. Civitas, 10. vydanie, Madrid, 2000, s. 247 a 248.

48 — Nemôžem obísť tvrdenie uvedené vo veci samej žalobcom o údajnom demokratickom deficite úpravy pomocou rámcového rozhodnutia s odôvodnením, že na to, aby bola perfektná, nevyžaduje na rozdiel od medzinárodných zmlúv zásah vnútroštátnych zákonodarných zborov. Po prvé táto povaha právnych predpisov a spôsob ich tvorby sú stanovené v Zmluve, ktorú členské štáty slobodne prevzali za rozhodujúcej účasti zástupcov svojho ľudu. Po druhé som práve uviedol, že v procese ich prijímania sa konzultuje Európsky parlament, pričom národné parlamenty, ktorým patrí právomoc prijímať vnútroštátne vykonávacie predpisy, pokiaľ pre ne ich ústavný systém vyžaduje zákonnú úroveň, môžu vznášať výhrady.

v občianskych a obchodných veciach [49], známy pod názvom „Bruselský dohovor“, nahradený nariadením Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 [50] (článok 68).

60. Za týchto okolností sa treba pýtať, či forma medzinárodného dohovoru umožňuje dodržať zásady subsidiarity a proporcionality a či je normotvorca Spoločenstva nútený ju použiť.

62. Rámcové rozhodnutie v odôvodnení č. 7 vyhlasuje, že uvedené zásady dodržuje, čo má svoje opodstatnenie, pretože pokiaľ ide o výkon cudzích zatykačov na vlastnom území, v spoločnom priestore založenom na vzájomnej dôvere a na vzájomnom uznávaní súdnych rozhodnutí, možno tejto úlohe lepšie čeliť s celkovým prehľadom štruktúr Únie, ako keby tak postupoval samostatne, hoci aj koordinovane, každý členský štát. Jednotný postup je preto dôvodný. Zásada subsidiarity bola teda dodržaná.

b) Zásady subsidiarity a proporcionality

61. Tieto dve zásady vyjadrené v článku 5 ES sú uplatniteľné v treťom pilieri: zásada subsidiarity na základe článku 2 EÚ *in fine* a zásada proporcionality ako nástroj v službách subsidiarity. [51]

63. Dodržaná by bola aj v prípade medzinárodnej dohody, ale diskrečná právomoc umožnila normotvorcovi Únie rozhodnúť sa pre rámcové rozhodnutie. Nevyhnutná proporcionalita nevyžadovala inú formu, pretože, ako vysvetlím nižšie, tak postupoval na základe skúseností vychádzajúcich z neúspechu dohovorov uzavretých v minulosti. Pokiaľ primeranosť účelov a prostriedkov vyžaduje, aby sa zásah Únie obmedzil na dosahovanie uvedených cieľov, zdá sa byť nevyhnutné použitie nástroja, ktorý by členské štáty prinútil dosiahnuť výsledky v určitej lehote.

64. To znamená, že ani tzv. zmrazenie úrovne právneho predpisu, ktorým sa tradične riadilo vydávanie občanov jedného štátu do iného štátu, aby v ňom bol súdený

49 — Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32; konsolidované znenie v Ú. v. ES C 27, 1998, s. 1.

50 — Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42. Ako ďalšie príklady možno uviesť nariadenie Rady (ES) č. 1206/2001 z 28. mája 2001 o vykonávaní dôkazov (článok 21) (Ú. v. ES L 174, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 121); nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (článok 44) (Ú. v. ES L 160, s. 1; Mim. vyd. 19/04, s. 191) a nariadenie Rady (ES) č. 1348/2000 z 29. mája 2000 o doručovaní súdnych písomností (článok 20) (Ú. v. ES L 160, s. 37; Mim. vyd. 19/01, s. 227).

51 — Úzka väzba oboch zásad sa prejavuje v uvedenom článku 5 ES, podľa ktorého Spoločenstvo vyvíja činnosť len vtedy, ak navrhované ciele nemôžu byť dosiahnuté členskými štátmi (subsidiarita), a takáto činnosť je obmedzená na to, čo je nevyhnutné (proporcionalita).

alebo aby v ňom vykonal trest, ani zásada subsidiarity nezmenšujú európskemu normotvorcovi mieru voľnej úvahy. Naopak, aj keby sme pripustili, že miera voľnej úvahy je obmedzená, bolo by rámcové rozhodnutie vhodným prostriedkom na základe vyššie uvedenej zásady proporcionality a potrebného účinku európskeho práva, ktorá, ako vyplýva z už citovaného rozsudku Pupino, platí aj v treťom pilieri.

c) Požiadavka vyššej účinnosti

65. Sporné rámcové rozhodnutie nie je prvým pokusom o zlepšenie súdnej spolupráce v trestných veciach v rámci Únie. Dohovory z rokov 1995 a 1996 sú jeho priamymi, aj keď nie veľmi vydarenými predchodcami. Obidva boli prijaté na základe článku K.3 Zmluvy o Európskej únii, ale dodnes nie sú uplatňované vo všetkých členských štátoch, pretože niektoré z nich ich doposiaľ neratifikovali. [52]

66. Práve obmedzenia vlastné medzinárodným zmluvám podnietili vytvorenie nového druhu medzi prameňmi práva, ktorý sa vyhýba ťažkostiam pri ratifikácii vyplývajúcim zo slobody členských štátov v oblasti ratifikácie. [53] Rada v Tampere vysvetlila svoj plán premeny Únie na priestor slobody, bezpečnosti a práva „pri plnom využití možností, ktoré poskytuje Amsterdamská zmluva“ [54]. Návrh Komisie, aby sa z dôvodu účinnosti zvolilo rámcové rozhodnutie, sa zdá byť veľmi prospešný s ohľadom na slabé výsledky predchádzajúcich dohovorov. [55]

67. Členské štáty a inštitúcie musia plniť ciele článku 2 EÚ, teda aj udržiavať a rozvíjať uvedený priestor slobody, bezpečnosti a práva, a pri tomto úsilí používať čo najvhodnejšie nástroje. Majú pritom povinnosť zabezpečiť účinnosť práva Spoločenstva vo všeobecnosti [56] a práva Únie

52 — Komisia pripomína (v bode 22 svojich písomných pripomienok), že dohovory uzavreté podľa Maastrichtskej zmluvy nenadobudli účinnosť pred Amsterdamskou zmluvou, pretože neboli ratifikované dostatočným počtom krajín. V deň, keď bolo prijaté rámcové rozhodnutie, ho už ratifikovalo dvanásť z vtedy pätnástich členských štátov.

53 — Rada sa obmedzuje na odporúčanie jeho prijatia [článok 34 ods. 2 písm. d) EÚ].

54 — Úvod záverov predsedníctva Európskej rady v Tampere, 15. a 16. október 1999.

55 — KOM(2001) 522 v konečnom znení/2, s. 4, bod 4.3.

56 — Zásada efektivity dokonca vymedzuje procesné právomoci členských štátov, od ktorých vyžaduje, aby v praxi vydávali také opatrenia, ktoré nadmerne nesťažia alebo neznemožnia výkon procesných prostriedkov vyplývajúcich z práva Spoločenstva. Rozsudok zo 16. decembra 1976, Rewe (33/76, Zb. s. 1989), bol prvý z dlhej série rozhodnutí v tomto zmysle, v rámci ktorej medzi posledné patria rozsudky z 24. septembra 2002, Grunding Italiana (C-255/00, Zb. s. I-8003), a zo 17. júna 2004, Recheio-Cash & Carry (C-30/02, Zb. s. I-6051).

osobitne [57]. Rada preto nielen mohla, ale aj musela zaviesť mechanizmus európskeho zatykača prostredníctvom rámcového rozhodnutia, [58] a preto jej zvolený spôsob nemožno vytýkať. [59]

68. Z tohto dôvodu Súdnemu dvoru navrhujem, aby na prejudiciálnu otázku odpovedal tak, že rámcové rozhodnutie 2002/584 neporušuje článok 34 ods. 2 písm. b) EÚ.

B — *Rámcové rozhodnutie 2002/584 a základné práva (druhá otázka)*

69. V rámcovom rozhodnutí normotvorca dbá na záruky, ktoré sa musia adresátovi zatykača poskytnúť, a ako svoj cieľ výslovne uvádza ochranu jeho základných práv. V bodoch 18 a 24 týchto návrhov som spomenul ciele právneho predpisu, ktorý je príkladom posunu k spolupráci v trestných veciach presahujúcej jednoduchý bipolárny vzťah medzi štátmi a zohľadňuje tretí rozmer, a to rozmer práv neoddeliteľných od dotknutej osoby. [60]

70. Článok 1 ods. 3 v tejto súvislosti obsahuje slávnostné vyhlásenie, ktoré by aj v prípade jeho neexistencie bolo potrebné predpokladať, keďže jedným zo základných kameňov Únie je dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd (článok 6 ods. 1 EÚ), ktoré sa stali všeobecnými zásadami práva Spoločenstva v rozsahu, ktorý vyplýva z Rímskeho dohovoru a z ústavných tradícií spoločných členským štátom (článok 6 ods. 2 EÚ). [61]

71. Táto úvaha nás privádza k ochrane ľudských práv v rámci Únie a úlohe, ktorá patrí Súdnemu dvoru.

1. Ochrana základných práv v Európskej únii

72. Neexistencia katalógu základných práv v pôvodných Zmluvách neznamenala ich

57 — Už som v týchto návrhoch uviedol, že rozsudok Pupino vychádza zo zásady efektivity, ktorú konkretizuje v bodoch 38 a 42.

58 — Vláda Spojeného kráľovstva dokonca tvrdí, že rámcové rozhodnutie bolo „nevyhnutné“ (bod 37 *in fine* jej písomných pripomienok).

59 — Z tejto snahy o užitočnosť vychádza aj Rada v článku 31 ods. 2 rámcového rozhodnutia, ktorý členským štátom umožňuje naďalej uplatňovať dvojstranné alebo mnohostranné dohody, ktoré sledujú rovnaký cieľ ako rámcové rozhodnutie a ktoré pomáhajú uľahčiť alebo zjednodušiť postupy vydávania.

60 — Pozri VENNEMANN, N.: „The European Arrest Warrant and its Human Rights Implications“: *Zeitschrifr für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*, 2003, s. 113 a 114.

61 — V už citovanom rozsudku Pupino Súdny dvor pripomína, že rámcové rozhodnutia treba vykladať v súlade s Rímskym dohovorom (bod 59).

vykázanie z právneho poriadku Spoločenstva. Spoločenstvá, výsledok paktu medzi štátmi s demokratickým zriadením, vznikli s cieľom vytvoriť organizácie podriadené právu. Semená padli na úrodnú pôdu a v priebehu času, aj vďaka judikatúre Súdneho dvora, vzklíčili a prosperovali základné subjektívne práva.

73. Výsledkom tejto činnosti sú výslovne uznané práva, ako napríklad zákaz mzdovej diskriminácie založenej na pohlaví vyjadrený v súčasnom článku 141 ES [62], ale aj ďalšie, bez priameho zakotvenia v systéme Spoločenstva, ako nedotknuteľnosť obydlia [63], sloboda prejavu [64] či zásada *nullum crimen, nulla poena sine lege*, ktoré s prejednávanou prejudiciálnou otázkou súvisia najužšie. [65]

74. Súdny dvor vychádzal z jednoduchého a logického sylogizmu: pravidlá spoločné vnútroštátnym právnym predpisom sú všeobecnými zásadami právneho poriadku Spoločenstva a ako také si zaslúžia byť dodržiavané, takže základné práva, ktoré sú všeobecne zdieľanými zárukami, sú súčasťou uvedených zásad a treba ich chrániť. [66] Úloha integrácie, ktorá sa z tohto pohľadu zdá byť nespochybniteľná, vychádza aj z iných prameňov ako z práva Spoločenstva [67]: uvedené všeobecné zásady zdieľané členskými štátmi [68], spoločné prvky ich ústavných tradícií [69] a medzinárodné

62 — Vzorovým príkladom je prípad pani Defrenne. O vnútornom vývoji Súdneho dvora svedčia rozsudky z 25. mája 1971, Defrenne I, 80/70, Zb. s. 445, z 8. apríla 1976, Defrenne II, 43/75, Zb. s. 455, a z 15. júna 1978, Defrenne III, 149/77, Zb. s. 1365.

63 — Rozsudky zo 14. apríla 1960, Acciaieria e tubificio di Brescia/Vysoký úrad, 31/59, Zb. s. 151; z 26. júla 1980, National Panasonic/Komisia, 136/79, Zb. s. 2033; z 21. septembra 1989, Hoechst, 46/87 a 227/87, Zb. s. 2859, a z 22. októbra 2002, Roquette Frères, C-94/00, Zb. s. I-9011.

64 — Rozsudky z 18. júna 1991, ERT, C-260/89, Zb. s. I-2925; z 12. júna 2003, Schmidberger, C-112/00, Zb. s. I-5659 a zo 6. novembra 2003, Lindqvist, C-101/01, Zb. s. I-12971. O slobode prejavu úradníkov Spoločenstva pozri rozsudok zo 6. marca 2001, Connolly/Komisia, C-274/99 P, Zb. s. I-1611.

65 — Rozsudky z 11. júna 1987, Pretore di Salò, 14/86, Zb. s. 2545; z 8. októbra 1987, Kolpinghuis Nijmegen, 80/86, Zb. s. 3969; z 26. septembra 1996, Arcaro, C-168/95, Zb. s. I-4705 a z 12. decembra 1996, X, C-74/95 a C-129/95, Zb. s. I-6609.

66 — Toto pravidlo sa prvýkrát objavuje v rozsudku zo 14. mája 1974, Nold/Komisia, 4/73, Zb. s. 491, bod 13.

67 — RUBIO LLORENTE, F., tento proces podrobne analyzoval v „Mostrar los derechos sin destruir la Unión“: *La estructura constitucional de la Unión Europea,* vyd. Civitas, Madrid 2002, s. 113 až 150.

68 — PESCATORE, P.: „Los principios generales del derecho como fuentes del derecho comunitario“: *Noticias C.E.E.*, 1988, č. 40, s. 39 až 54.

69 — V rozsudku Nold/Komisia, na ktorý som poukázal vyššie, Súdny dvor konštatuje, že „pri zabezpečovaní ochrany týchto práv [poznámka autora: základných práv], treba vychádzať z ústavných tradícií spoločných členským štátom, a preto nemožno pripustiť opatrenia, ktoré by boli nezlučiteľné so základnými právami uznanými a zaručenými ústavami týchto štátov“ (bod 13). V rozsudku, ktorý vydal neskôr 17. decembra 1970, Internationale Handelsgesellschaft (11/70, Zb. s. 1125), Súdny dvor spresnil, že „ochrana uvedených práv, aj keď vychádza z ústavných tradícií spoločných členským štátom, musí byť zaručená aj v rámci štruktúr a cieľov Spoločenstva“ (bod 4).

nástroje ochrany práv [70], najmä Rímsky dohovor [71].

75. Normotvorca Spoločenstva prevzal uvedenú judikatúru a zahrnul ju do článku 6 EÚ v znení Amsterdamskej zmluvy a ochranu základných práv zveril Súdnemu dvoru [článok 46 písm. d) EÚ].

76. V priebehu roka 2000 nastala udalosť, ktorú len ťažko možno prehliadnuť: vyhlásenie Charty základných práv Európskej únie. Tento dokument nie je právne záväzný, keďže neexistuje žiadne rozhodnutie schopné vyvolať účinky, ktoré by preberalo jej obsah. [72] Jej vyhlásenie je tak iba politickým, právne nezáväzným vyhlásením. [73]

77. Toto zistenie by však nemalo vyvolávať dojem, že sa nič nezmenilo, akoby Charta bola iba kusom papiera. Po prvé nevznikla z ničoho, bez akejkoľvek väzby na okolie; naopak, stala sa súčasťou vývoja, na ktorý som poukázal, pretože ako uvádza vo svojej preambule [74], kodifikuje a potvrdzuje určité práva vyplývajúce zo spoločného dedičstva členských štátov na vnútroštátnej aj medzinárodnej úrovni [75], z čoho vyplýva, že ich Únia musí dodržiavať a Súdny dvor chrániť, ako stanovuje článok 6 EÚ a článok 46

70 — V rozsudku Nold/Komisia boli medzinárodné zmluvy na ochranu ľudských práv len vzdialenou inšpiráciou, ktorá mohla priniesť iba „informácie, na ktoré treba prihliadnuť v rámci práva Spoločenstva“ (bod 13). O niekoľko rokov neskôr však bol odkaz na tieto zmluvy už výslovný [rozsudok z 28. októbra 1975, Rutili (C-36/75, Zb. s. 1219, bod 32)], až sa stal rozhodujúcim [rozsudok z 15. mája 1986, Johnston (222/84, Zb. s. 1651, body 18 a nasl.)].

71 — Rozsudok X, už citovaný v poznámke pod čiarou 65, bod 25. Pozri tiež rozsudok ERT, už citovaný, bod 45, ako aj tam citovanú judikatúru. V rovnakom zmysle pozri stanovisko 2/94 z 28. marca 1996 vydané podľa článku 228 Zmluvy ES, zmenený, teraz článok 300 ES (Zb. s. I-1759, bod 33).

72 — Situácia by bola iná po ratifikácii Zmluvy o Ústave pre Európu, ktorá v časti II preberá Chartu, a po nadobudnutí jej účinnosti.

73 — DÍEZ-PICAZO, J. M.: „Carta de derechos fundamentales de la Unión Europea“: *Constitucionalismo de la Unión Europea,* vyd. Civitas, Madrid 2002, s. 21 až 42, osobitne s. 39.

74 — „… táto charta opätovne potvrdzuje práva vyplývajúce najmä z ústavných tradícií a medzinárodných záväzkov spoločných pre členské štáty, Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, sociálnych chárt prijatých Úniou a Radou Európy, ako aj judikatúry Súdneho dvora Európskej únie a Európskeho súdu pre ľudské práva“.

75 — Aj keď to vnútroštátny súd neuviedol vo svojom uznesení, treba zdôrazniť, že neexistuje všeobecne uznávané právo nebyť vydaný. Niektoré štáty, ako napríklad Nemecko, Cyprus, Fínsko a Poľsko, ho občanom priznávajú, ale právne poriadky mnoho ďalších túto záruku nepovažujú za základnú a ponechávajú ju tak na okraji spoločných ústavných tradícií. Rakúsko, Portugalsko a Slovinsko revidovali svoje ústavy, aby vydávanie svojich štátnych príslušníkov umožnili.

písm. d) EÚ, bez ohľadu na právnu povahu a silu textu prijatého v decembri 2000 [76].

78. Po druhé je Charta uvádzaná v judikatúre Súdneho dvora, pretože generálni advokáti jej výkladom prekonali jej čisto programovú a deklaratívnu povahu. [77] Samotný Súd prvého stupňa ju použil v niekoľkých svojich rozhodnutiach. [78] V rozsudkoch Súdneho dvora sa však Charta objavuje len zriedkavo [79], a to aj pri vyvracaní názorov svojich generálnych advokátov, a až v poslednej dobe, pred necelými dvoma mesiacmi, Súdny dvor v rozsudku Parlament/Rada [80] oznámil zmenu kurzu, keď rozhodol, že hoci Charta nepredstavuje záväzný právny nástroj, je potrebné uznať jej význam (bod 38).

79. Je preto potrebné upustiť od mlčania a Chartu presadzovať ako podstatnú výkladovú pomôcku pri ochrane občianskych záruk, ktoré tvoria dedičstvo členských štátov. Tejto výzve treba čeliť opatrne, ale s prísnosťou a s plným presvedčením o tom, že pokiaľ je ochrana základných práv nevyhnutná v prvom pilieri Spoločenstva, stáva sa nevyhnutnou aj v treťom pilieri, pretože

76 — ALONSO GARCÍA, R.: „Las cláusulas horizontales de la Carta de los derechos fundamentales de la Unión Europea": *Encrucijada constitucional de la Unión Europea,* vyd. Civitas, Madrid 2002, s. 151, spresňuje, že nedostatok právnej záväznosti neznamená zbavenie účinkov, čo dokazuje aj postavenie Rímskeho dohovoru, ktorý, aj keď nie je pre Spoločenstvo právne záväzný, pôsobí ako významný zdroj inšpirácie pri vytváraní základných práv Súdnym dvorom. CARRILLO SALCEDO, J. A.: „Notas sobre el significado político y jurídico de la Carta de derechos fundamentales de la Unión Europea": *Revista de derecho comunitario,* 2001, s. 7, tvrdí, že uvedený dokument umožňuje ľahšie stanoviť kritériá na hodnotenie legitimity činnosti verejných orgánov v Únii. Naopak, RODRÍGUEZ BEREIJO, A.: „El valor jurídico de la Carta de los derechos fundamentales de la Unión Europea después del Tratado de Niza": *Encrucijada constitucional de la Unión Europea*, vyd. Civitas, Madrid 2002, s. 220, parafrázuje bývalého komisára Antonia Vittorina a predpovedá, že Charta získa záväznú povahu vďaka výkladu Súdneho dvora ako syntéza a prejav všeobecných zásad práva Spoločenstva.

77 — Generálny advokát Tizzano vo svojich návrhoch, ktoré predniesol 8. februára 2001 vo veci BECTU (C-173/99, Zb. s. I-4881), vysvetľuje, že aj napriek tomu, že nie je právne záväzná, „nemožno v konaní, ktoré sa týka povahy a rozsahu základného práva, prehliadať relevantné časti Charty ani... jej zjavné určenie na to, aby v prípade, že to jej ustanovenia umožnia, slúžila ako základný referenčný ukazovateľ všetkým subjektom... na scéne Spoločenstva" (bod 28). O niekoľko mesiacov neskôr, 10. júla toho istého roka, generálny advokát Léger vo svojich návrhoch vo veci Rada/Hautala (C-353/99 P, Zb. s. I-9565) vyjadril názor, že „Charta je privilegovaný nástroj na vymedzovanie základných práv" (bod 83), pretože vyhlasuje niekoľko hodnôt, ktoré „majú spoločné to, že sú jednomyseľne zdieľané členskými štátmi. Je nesporné, že Charta vyzdvihla práva v nej uvedené na najvyššiu úroveň hodnôt spoločných členským štátom" (bod 80). Ja sám v návrhoch zo 4. decembra 2001 vo veci Überseering (rozsudok z 5. novembra 2002, C-208/00, Zb. s. I-9919) uvádzam, že Charta „bez toho, aby predstavovala *ius cogens* vo vlastnom slova zmysle..., poskytuje vzácny zdroj spoločného menovateľa najzákladnejších právnych hodnôt v členských štátoch, z ktorých potom vychádzajú všeobecné zásady práva Spoločenstva" (bod 59). Ostatní generálni advokáti sledovali rovnakú cestu.

78 — V rozsudku z 30. januára 2002, max.mobil/Komisia (T-54/99, Zb. s. II-313), Súd prvého stupňa nepriamo uplatňuje článok 47 Charty, keď vysvetľuje, že súdne preskúmanie činnosti Komisie, a teda aj právo na účinnú súdnu ochranu, sú súčasťou „všeobecných zásad právneho štátu spoločných ústavným tradíciám členských štátov" (bod 57). Rovnakým spôsobom Súd prvého stupňa postupuje aj v rozsudkoch z 3. mája 2002, Jégo-Quéré/Komisia (T-177/01, Zb. s. II-2365 body 42 a 47); z 15. januára 2003, Philip Morris a i./Komisia (T-377/00, T-379/00, T-380/00, T-260/01 a T-272/01, Zb. s. II-1 bod 122); a z 5. augusta 2003, P & O European Feries (Vizcaya) a i./Komisia (T-116/01 a T-118/01, Zb. s. II-2957).

79 — V rozsudku z 23. októbra 2003, RTL Television (C-245/01, Zb. s. I-12489), Súdny dvor rečnícky odkázal na článok 11 ods. 2 Charty, keď zakotvil slobodu zastávať názory (bod 38). V rozsudku z 12. mája 2005, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia a ERSA (C-347/03, Zb. s. I-3785), rovnako odkázal na článok 17 Charty (bod 118).

80 — Rozsudok z 27. júna 2006, C-540/03, Zb. s. I-5769.

môže mať z dôvodu samotnej povahy svojho obsahu dopad na podstatu osobnej slobody, ktorá je predpokladom ostatných slobôd.

80. Väčšie pootvorenie snáď predíde opakovaniu dávnejších nedorozumení s vnútroštátnymi súdmi, málo presvedčenými o schopnostiach inštitúcií Spoločenstva chrániť základné práva. [81]

81. Táto úloha ochrany sa uskutočňuje na troch rôznych úrovniach [82], a to na úrovni vnútroštátnej, na úrovni Rady Európy a na úrovni Európskej únie. Všetky tri sa čiastočne prekrývajú a, čo je dôležitejšie, vyznávajú rovnaké hodnoty. Ich časté kríženie a prekrývanie však nie je žiadnou neprekonateľnou prekážkou dodržiavania cudzej právomoci, pokiaľ existuje dôvera, že všetci pri výkone svojich právomocí dbajú na záruky systému spolužitia. Dialóg medzi najvyššími ústavnými vykladačmi v Európe umožňuje položiť základy spoločnej diskusie.

82. Vo veci, o ktorej rozhoduje, tak Súdny dvor musí odpovedať v duchu článkov 20 a 49 Charty, ktoré zakotvujú zásadu rovnosti pred zákonom a zásadu zákonnosti trestných činov, ktoré sú v širokej miere uznávané ústavnými systémami členských štátov, a v prípade potreby vychádzať z vnútroštátnej judikatúry a rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva k článkom 14 a 7 Rímskeho dohovoru.

81 — Bundesverfassungsgericht v rozsudku z 29. mája 1974, Solange I (2 BvL 52/71), vyjadril nedôveru v schopnosť inštitúcií Spoločenstva chrániť základné práva a potvrdil svoju právomoc, pokiaľ by ich ochrana nebola rovnocenná vnútroštátnej ochrane. Toto rozhodnutie bolo prospešnou lekciou, ktorá sa čoskoro odrazila na stránkach Zbierky judikatúry Spoločenstva až do tej miery, že v roku 1986 v náleze z 22. októbra Solange II (2 BvR 197/83) nemecký ústavný súd vyhlásil, že Spoločenstvo disponuje systémom ochrany, ktorý je porovnateľný so systémom zaručeným nemeckým Základným zákonom, a oznámil, že v budúcnosti sa zdrží preskúmania opatrení sekundárneho práva Spoločenstva, hoci by sa v konaní pred ním účastníci dovolávali jeho nezlučiteľnosti so základnými právami [pozri RODRÍGUEZ IGLESIAS, G. C., a WOELKER, U.: „Derecho comunitario, derechos fundamentales y control de constitucionalidad (La decisión del Tribunal Constitucional Federal alemán de 22 de octubre de 1986)“: *Revista de Instituciones Europeas,* 1987, zväzok 14/1987, č. 3, s. 667 až 685]. V rovnakom duchu ako nález Solange II reaguje aj Trybunał Konstytucyjny v náleze z 11. mája 2005 (vec K 18/04) týkajúcom sa Zmluvy o pristúpení Poľska a najnovšie už citovaný nález českého Ústavného súdu z 8. marca 2006. Obávam sa však, že nález Bundesverfassungsgericht týkajúci sa nemeckého zákona preberajúceho rámcové rozhodnutie je živený tou starou nedôverou a reaguje na hranice súdneho preskúmania v treťom pilieri (dispozitívna povaha konania o návrhu na začatí prejudiciálneho konania, vymedzenie aktívnej legitimácie na podanie žaloby o neplatnosť a neexistencia žaloby o nesplnenie povinnosti). Je paradoxné, že tam, kde je dopad Únie do nedotknuteľnej sféry osoby najintenzívnejší, sa uplatnia určité „súdne obmedzenia“, čo je výraz, ktorý použili ALONSO GARCÍA, R., a SARMIENTO RAMÍREZ-ESCUDERO, D.: „Los efectos colaterales de la Convención sobre el futuro de Europa en la arquitectura judicial de la Unión: ¿hacia una jurisdicción auténticamente constitucional europea?“: *Revista de Estudios Políticos*, č. 119, január — marec 2003, s. 136.

82 — CAPOTOSTI, P. A., v správe *Quelles perspectives pour les rapports entre la Cour constitutionnelle et la Cour de Justice des Communautés européennes?*, prednesenej na Seminári o spolupráci medzi Súdnym dvorom a súdnymi orgánmi konanom v Luxembursku 3. decembra 2002 pri príležitosti 50. výročia Súdneho dvora, poukazuje na „viacúrovňovú ústavnosť“ (s. 6).

2. Článok 2 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2002/584 a zásada rovnosti

a) Rovnosť pred zákonom

83. Cour d'arbitrage sa pýta, či ustanovenie, podľa ktorého pri výkone európskeho zatykača v súvislosti s činmi upravenými v článku 2 ods. 2 rámcového rozhodnutia nie je potrebné, na rozdiel od ostatných trestných činov, overovať ich trestnosť v oboch dotknutých členských štátoch, je zlučiteľné s týmto základným právom rovnosti pred zákonom.

84. Pri analýze tohto aspektu prejudiciálnej otázky treba preskúmať štruktúru článku 2 rámcového rozhodnutia a vysvetliť nesprávne pochopenie, ktoré možno nájsť ako v samotnom vnútroštátnom rozhodnutí, tak aj v niektorých pripomienkach predložených v tomto konaní. Na to, aby mohol byť európsky zatykač uplatnený, stačí, aby trestný čin bolo možné vo vydávajúcom členskom štáte trestať trestom v určitej dĺžke trvania (odsek 1), hoci vydanie môže byť podmienené tým, že toto konanie predstavuje trestný čin aj vo vykonávajúcom členskom štáte (odsek 4). Táto možnosť však neexistuje v prípade 32 trestných činov uvedených v odseku 2 [83].

85. V dôsledku toho považujem za nesprávne tvrdenie, že systém európskeho zatykača je založený na zásade dvojitej trestnosti s výnimkou trestných činov uvedených v článku 2 ods. 2. Naopak, možnosť trestného stíhania v dožadujúcom členskom štáte je jedinou vymáhateľnou podmienkou, aj keď sa pripúšťa, aby členské štáty pri prebratí rámcového rozhodnutia [84] alebo ich súdy pri výkone konkrétneho zatykača [85] podmienili výkon zatykača trestnosťou činu podľa svojho právneho poriadku, pričom túto voľbu

83 — Odsek 3 splnomocňuje Radu na rozšírenie zoznamu svojím jednomyseľným rozhodnutím.

84 — Ide o prípad Belgicka, pretože článok 5 ods. 1 už citovaného zákona z 19. decembra 2003 bráni výkonu európskeho zatykača, ak skutkové okolnosti nepredstavujú trestný čin podľa belgického trestného práva.

85 — Španielsky zákon č. 3/2003, už citovaný v poznámke pod čiarou 32, uprednostňuje túto možnosť a rozhodnutie necháva v rukách súdu [článok 12 ods. 2 písm. a) v spojení s článkom 9 ods. 2].

nemajú, pokiaľ ide o trestné činy uvedené v už niekoľkokrát citovanom odseku 2. [86]

86. Za týchto okolností sa Cour d'arbitrage obracia na adresáta bez právomoci, pretože uvedená nerovnosť by sa nemala pričítať normotvorcovi Únie, ale vnútroštátnej právnej úprave alebo vnútroštátnemu súdnemu rozhodnutiu, ktorých preskúmanie nepatrí do pôsobnosti Súdneho dvora.

87. Aj keby bolo potrebné predpokladať, že pôvodná príčina porušenia tak či onak vychádza z rámcového rozhodnutia tým, že zavádza režim rozdielny podľa povahy skutku, otázka by bola tiež neopodstatnená.

88. V predloženom znení sa totiž otázka obmedzuje na abstraktnú rovnosť pred zákonom a mimo diskusie zatiaľ ponecháva jej uplatňovanie, ako aj zákaz diskriminácie z dôvodu osobných a sociálnych pomerov. [87]

89. Zákon musí s občanmi zaobchádzať na základe rovnosti a zakazovať riešenie porovnateľných situácií odlišne a podriaďovanie situácií, ktoré sú rozdielne, rovnakým

86 — V skutočnosti sa nestráca dvojitá trestnosť, ale jej overovanie, keďže vzhľadom na svoju povahu sú vymenované činy trestné vo všetkých členských štátoch, napríklad vražda, ťažké ublíženie na zdraví, únos, obmedzovanie osobnej slobody, branie rukojemníka, organizovaná alebo ozbrojená lúpež alebo znásilnenie. Iným problémom, ktorým sa budem zaoberať ďalej, je obsah, ktorý je uvedeným činom prisudzovaný v každom vnútroštátnom systéme (body 96 a nasl.). V každom prípade zoznam v článku 2 ods. 2 rámcového rozhodnutia popisuje činy, ktoré sú ako trestné už harmonizované alebo pri nich takáto harmonizácia prebieha, a ďalšie, ktoré sú nepochybne trestané celosvetovo. Pozri v tomto zmysle uznesenie Rady z 21. decembra 1998 o prevencii organizovanej trestnej činnosti a o prijatí globálnej stratégie pre boj proti nej (Ú. v. ES C 408, s. 1) a Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu z 15. novembra 2000 a jeho dodatkové protokoly. K terorizmu pozri rámcové rozhodnutie Rady 2002/475/SVV z 13. júna 2002 (Ú. v. ES L 164, s. 3; Mim. vyd. 19/006, s. 18) a k obchodu s ľuďmi rámcové rozhodnutie Rady 2002/629/SVV z 19. júla 2002 (Ú. v. ES L 203, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 52). K boju proti pohlavnému zneužívaniu detí a detskej pornografii pozri rámcové rozhodnutie Rady 2004/68/SVV z 22. decembra 2003 (Ú. v. EÚ L 13, 2004, s. 44; Mim. vyd. 19/007, s. 10). K nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami pozri Dohovor OSN z 20. decembra 1988. K hospodárskej trestnej činnosti pozri rámcové rozhodnutie Rady 2000/383/SVV z 29. mája 2000 o zvýšenej ochrane pred falšovaním prostredníctvom pokút a ďalších trestných sankcií v súvislosti so zavádzaním eura (Ú. v. ES L 140, s. 1; Mim. vyd. 19/001, s. 187) v znení rámcového rozhodnutia Rady 2001/888/SVV zo 6. decembra 2001 (Ú. v. ES L 329, s. 3; Mim. vyd. 19/004, s. 182); rámcové rozhodnutie Rady 2001/413/SVV z 28. mája 2001 o boji proti podvodom a falšovaniu bezhotovostných platobných prostriedkov (Ú. v. ES L 149, s. 1; Mim. vyd. 15/006, s. 123), a rámcové rozhodnutie Rady 2001/500/SVV z 26. júna 2001 o praní špinavých peňazí, identifikácii, vyhľadávaní, zmrazení, zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti (Ú. v. ES L 182, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 158). Ku korupcii pozri Dohovor vypracovaný na základe článku K.3 ods. 2 písm. c) Zmluvy o Európskej únii o boji proti korupcii týkajúcej sa úradníkov Európskych spoločenstiev alebo členských štátov Európskej únie [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES C 195, s. 2) a rámcové rozhodnutie 2003/568/SVV z 22. júla 2003, ktoré harmonizuje vnútroštátne právne úpravy, pokiaľ ide o boj proti korupcii v súkromnom sektore (Ú. v. EÚ L 192, s. 54; Mim. vyd. 19/006, s. 182). K počítačovej trestnej činnosti pozri rámcové rozhodnutie Rady 2005/222/SVV z 24. februára 2005 o útokoch na informačné systémy (Ú. v. EÚ L 69, s. 67). K trestnoprávnej ochrane životného prostredia v Európskej únii pozri rámcové rozhodnutie Rady 2003/80/SVV z 27. januára 2003 (Ú. v. ES L 29, s. 55; Mim. vyd. 19/005, s. 97), ktoré Súdny dvor rozsudkom z 13. septembra 2005, Komisia/Rada (C-176/03, Zb. s. I-7879), zrušil vzhľadom na to, že táto oblasť musí byť upravená smernicou v rámci prvého piliera. K ochrane obetí v prípadoch ilegálnej imigrácie pozri rámcové rozhodnutie Rady 2002/946/SVV z 28. novembra 2002 o posilnení trestného systému na zabránenie napomáhaniu neoprávneného vstupu, tranzitu a bydliska (Ú. v. ES L 328, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 61). A nakoniec k rasizmu a xenofóbii pozri jednotnú akciu z 15. júla 1996 uvedenú v poznámke pod čiarou 45.

87 — V Charte základných práv Európskej únie by relevantným ustanovením mohol byť článok 20, podľa ktorého „pred zákonom sú si všetci rovní". Článok 14 Rímskeho dohovoru zabezpečuje rovnosť v užívaní práv a slobôd, ktoré upravuje, zatiaľ čo protokol č. 12 zo 4. novembra 2000, ktorý nadobudol účinnosť 1. apríla 2005, obsahuje všeobecný zákaz diskriminácie.

režimom. Pri delení podobných situácií však zákonodarca disponuje širokou mierou voľnej úvahy, ktorá mu umožňujú rozdielne zaobchádzať s podobnými situáciami, ak poskytne objektívne a rozumné vysvetlenie. V tomto ohľade má odôvodnenie uvedené vlastnosti, pokiaľ sú účel a hľadané účinky legitímne a existuje medzi nimi primeraný vzťah proporcionality, ktorý zabráni osobitne ťažkým či neprimeraným dôsledkom. [88]

90. Domnievam sa pritom, že v tejto veci nie sú porovnávané pojmy porovnateľné. Na jednej strane sú porovnávané skutky, pričom sa neberie do úvahy osobný status, ale povaha trestného činu, takže nedochádza k subjektívnej diskriminácii. Na druhej strane z pohľadu trestného stíhania neexistuje paralela medzi jednotlivcami, ktorí páchajú rôzne skutky, ktorých závažnosť a trestnosť sa odlišuje; rozdielna závažnosť protiprávneho konania neumožňuje spájať oboch autorov.

91. Môj názor sa nemení, ak sa pri posudzovaní dôsledkov výkonu európskeho zatykača (zadržanie, vydanie, trestné konanie, výkon rozhodnutia) zistí, že sa dotknuté osoby nachádzajú v podobnej situácii bez ohľadu na trestný čin, pre ktorý sú pozbavené slobody. Rozlišovanie sa teda zdá byť objektívne, rozumné, spravodlivé a proporcionálne.

92. Je objektívne, pretože zodpovedá autonómnym kritériám nezávislým na jednotlivcovi, ktoré možno merať abstraktnými a všeobecnými ukazovateľmi a ktoré neumožňujú žiadny svojvoľný výber, a to povahu protiprávneho konania a trestu, ktorý sa naň uplatňuje.

93. Je rovnako rozumné a odôvodnené, pretože sa zameriava na jeden z cieľov Európskej únie: boj proti kriminalite v priestore bezpečnosti, práva a slobody (článok 2 štvrtá zarážka EÚ v spojení s článkom 29 EÚ). Zoznam v článku 2 ods. 2 rámcového rozhodnutia obsahuje trestné činy, ktoré, ako uvádza španielska vláda vo svojich vynikajúcich písomných pripomienkach (bod 121), sa závažným spôsobom dotýkajú hodnôt hodných osobitnej ochrany v Európe a pri ktorých sa vyžaduje, aby ich v štáte vydávajúcom európsky zatykač bolo možné

88 — Rozsudky z 19. októbra 1977, Ruckdeschel a Hansa-Lagerhaus Ströh, 117/76 a 16/77, Zb. s. 1753, bod 7; z 13. júna 1978, Denkavit Futtermittel, 139/77, Zb. s. 1317, bod 15, a zo 14. apríla 2005, Belgicko/Komisia, C-110/03, Zb. s. I-2801. Európsky súd pre ľudské práva, rozsudky Fretté v. Francúzsko z 26. februára 2002, *Zbierka rozsudkov a rozhodnutí* 2002-I, § 34), a Pla a Puncernau v. Andorra z 19. júla 2004, *Zbierka rozsudkov a rozhodnutí* 2004-VIII, § 61). Rozsudky Tribunal Constitucional 75/1983, dodatok k BOE č. 197 z 18. augusta 1983, tretí dôvod; 46/1999, dodatok k BOE č. 100 z 27. apríla 1999, druhý dôvod, a 39/2002 dodatok k BOE č. 63 zo 14. marca 2002, štvrtý dôvod.

potrestať trestami určitej intenzity.[89] Ide o správania, pre ktoré sa zisťovanie dvojitej trestnosti zdá byť nadbytočné, pretože sú v členských štátoch všeobecne zavrhované.[90]

94. Nakoniec ani proporcionalita opatrení nemôže byť spochybňovaná, keďže rozdielny režim nemá iný zmysel ako zabezpečiť vydanie osoby stíhanej alebo odsúdenej za závažný trestný čin orgánom rovnocenného súdneho systému, ktorý rovnako ako vlastný systém dodržiava zásady právneho štátu a zaručuje dotknutej osobe základné práva vrátane práv uplatňovaných v priebehu trestného konania.

95. Túto kapitolu mojich návrhov ukončím na mieste, kde žalobca vo veci samej začína svoje pripomienky alebo kde odkazuje na skutočne extravagantné príklady[91], podľa ktorých by mohol členský štát vydať osobu postupom podľa článku 2 ods. 2 rámcového rozhodnutia za čin, ktorý na jeho území nie je trestný.[92] Na takú situáciu sa nevzťahuje zásada rovnosti, pretože diskriminácia voči sebe samému neexistuje. Treba pripomenúť, že na účely tejto zásady bude každý európsky zatykač vydaný v jednom členskom štáte s cieľom zatknúť osobu podozrivú zo spáchania trestného činu alebo odsúdenú za spáchanie trestného činu stanoveného v uvedenom článku 2 ods. 2, ktorej bol uložený trest v sadzbe uvedenej v tomto ustanovení, vykonaný bez ohľadu na jej osobné a sociálne pomery.

b) Rovnosť pri uplatňovaní zákona

96. Z vnútroštátneho rozhodnutia je zrejmý aj ďalší rozmer žaloby, ktorý upozorňuje

89 — Tento zoznam zahŕňa trestné činy výslovne uvedené v článku 29 EÚ, ďalej tie, ktoré podľa prílohy aktu Rady z 26. júla 1995 o vypracovaní Dohovoru o zriadení Európskeho policajného úradu (Ú. v. ES C 316, 1995, s. 2) patria do právomoci Europolu, ako aj tie, ktorých stíhanie je všeobecnou povinnosťou podľa medzinárodného práva.

90 — Niektorí autori sa domnievajú, že článok 2 ods. 2 rámcového rozhodnutia odráža „konsenzus“ členských štátov v trestnej oblasti [napríklad VON BUBNOFF, E.: „Institutionelle Kriminalitätsbekämpfung in der EU — Schritte auf dem Weg zu einem europäischen Ermittlungs- und Verfolgungsraum“: *Zeitschrift für europarechtliche Studien*, 2002, s. 226; COMBEAUD, S.: „Premier bilan du mandat d'arrêt européen“: *Revue du Marché commun et de l'Union européenne*, č. 495, 2006, s. 116; a HECKER, B.: *Europäisches Strafrecht*, Berlín 2005, s. 433].

91 — Ide o výnimočné hypotézy, pretože použité dvojité kritérium (povaha trestného činu a výška sankcie) spravidla bránia tomu, aby bol členský štát nútený vykonať zatykač za čin, ktorý nemožno podľa jeho právneho poriadku stíhať. Nedokážem si predstaviť konanie, za ktoré by v jednej krajine Únie hrozil trest odňatia slobody alebo ochranné opatrenie s hornou hranicou sadzby najmenej tri roky, pričom v inej krajine by bolo zákonné.

92 — Fínska vláda (v bode 49 svojich pripomienok) pripomína, že sa trestná oblasť riadi zásadou teritoriality, takže sa cudzí občan, ktorý je vinný z trestného činu spáchaného vo Fínsku, nemôže vyhnúť zodpovednosti tvrdiac, že konanie, ktoré sa mu vytýka, nie je v krajine jeho pôvodu trestné. Pokiaľ ide o extrateritoriálny výkon *ius puniendi*, rámcové rozhodnutie (článok 4 ods. 7) umožňuje, aby členský štát zamietol európsky zatykač pre skutky spáchané celkom alebo sčasti na jeho území, ale aj mimo neho, pokiaľ ho jeho právna úprava nepostihuje.

na riziko nesúladného výkladu článku 2 ods. 2 rámcového rozhodnutia z dôvodu nepresnosti definícií, ktoré obsahuje.

97. Ak položíme otázku týmto spôsobom, je zrejmé, že takáto okolnosť nie je spôsobilá spochybniť správnosť právneho predpisu, ktorý nepočíta s budúcimi a hypotetickými prípadmi diskriminácie pri svojom uplatňovaní. Z toho vyplýva aj zámena medzi rovnosťou v zákone a rovnosťou, ktorá pôsobí v čase jeho uplatnenia. Prvá rovnosť, materiálna, sa zameriava na rovnosť zaobchádzania s rovnakými prípadmi a k jej narušeniu dochádza vtedy, ak právny predpis tieto prípady bez racionálneho základu podriadi rozdielnym režimom, zatiaľ čo k narušeniu druhej, formálnej rovnosti dochádza vtedy, ak ju orgán, ktorý by ju mal uskutočniť, chápe v konkrétnom prípade inak ako skôr v podobných situáciách. Uplatnenie zákona preto nie je nerovné, pokiaľ rozdielne rozhodnutia pochádzajú od rôznych súdov konajúcich v rámci svojej legitímnej rozhodovacej právomoci. Zásada rovnosti totiž nevyžaduje zhodný výklad pochádzajúci od orgánov, ktoré sú na sebe nezávislé. Bolo by absurdné vytýkať zákonu diskriminačnú povahu z dôvodu, že jeho výklady by sa mohli odlišovať a pritom byť zjednotené prostredníctvom relevantných opravných prostriedkov.

98. V každom prípade treba počkať, aby sa zistilo, či uvedené nezrovnalosti nastanú aj napriek opatreniam, ktoré systém vytvára, aby im zabránil. Samotné rámcové rozhodnutie v tejto veci poskytuje užitočné nástroje, a to nevyhnutnú výmenu informácií a priamu konzultáciu dotknutých súdov.[93] Okrem toho, pokiaľ by pochybnosti o význame pojmov použitých v článku 2 ods. 2 rámcového rozhodnutia naďalej pretrvávali, najvhodnejším prostriedkom na zjednotenie ich obsahu na území Únie je prejudiciálna otázka podľa článku 35 EÚ.

99. Predpovedané riziko, prekážka spôsobená nedostatočnou harmonizáciou vnútroštátnych trestnoprávnych predpisov, sa netýka zásady rovnosti a súvisí s požiadavkou istoty v právnych vzťahoch, najmä v tých, ktoré vznikajú nedobrovoľne medzi verejnou mocou a občanmi. Toto zistenie ma vedie k ďalšiemu aspektu druhej prejudiciálnej otázky.

3. Článok 2 ods. 2 rámcového rozhodnutia a zásada zákonnosti v trestných veciach

100. Táto zásada[94] vyjadrená v latinskej *vete nullum crimen, nulla poena sine lege* a zakot-

93 — Článok 8 rámcového rozhodnutia podrobne uvádza, aké údaje musí obsahovať zatykač, a na popis skutkov a ich právnej kvalifikácie určil vo formulári oddiel „e“. Akákoľvek informácia, ktorá by zaujímala súd z vykonávajúceho členského štátu, je konzultovaná priamo s orgánmi vydávajúceho členského štátu.

94 — ROLLAND, P.: *La Convention européenne des droits de l'homme (commentaire article par article)*, vyd. Economica, 2. vydanie, Paríž 1999, s. 293, ju označil za základ európskej právnej civilizácie.

vená v článku 7 ods. 1 Rímskeho dohovoru, ako aj v článku 49 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie v sebe zahŕňa podľa už klasickej formulácie španielskeho Tribunal Constitucional [95] dve záruky: prvá záruka, materiálna a absolútna, vedie k naliehavej požiadavke predchádzajúceho vymedzenia protiprávnych konaní a príslušných sankcií a druhá, formálna, sa týka právnych predpisov na úrovni, na ktorej sú definované trestné činy a upravené sankcie a ktorá sa v španielskom systéme [96], podobne ako vo väčšine členských štátov, stotožňuje so zákonom prijatým zákonodarnou mocou, nositeľom suverenity ľudu.

101. V reakcii na tvrdenie žalobcu v konaní vo veci samej by Cour d'arbitrage chcel objasniť, či zoznam trestných činov uvedený v článku 2 ods. 2 rámcového rozhodnutia spĺňa s ohľadom na svoju vágnosť a nepresnosť materiálnu záruku.

102. Táto záruka odráža zásadu právnej istoty v oblasti trestného práva [97], ale má väčší význam, pretože sa dotýka základných hodnôt, napríklad osobnej slobody. Jej cieľom je, aby občania vopred poznali typy správania, ktorých sa majú zdržať, a dôsledky, ktoré by pre nich vyplývali (*lex previa*) [98], čo v sebe zahŕňa, že trestné správania sú definované presne a jednoznačne (*lex certa*) tak, že to umožňuje občanom vychádzajúc z ich definície, prípadne za pomoci súdov [99], rozumne

95 — Rozsudky 42/1987, dodatok k BOE č. 107 z 5. mája 1987, druhý dôvod, 22/1990, dodatok k BOE č. 53 z 2. marca 1990, siedmy dôvod, a 276/2000, dodatok k BOE č. 299 zo 14. decembra 2000, šiesty dôvod.

96 — Zásada zákonnosti sa vytvorila v oblasti „trestnej" a „represívnej" v priebehu neskorého stredoveku, aby vymedzila právomoci panovníka. V Španielsku obce, mestečká a mestá podmieňovali hlasovanie príspevkami do kráľovskej pokladnice a trestanie niektorých správaní schválením reprezentatívnymi zhromaždeniami nazvanými „cortes". Dozretie „paktizmu" medzi monarchiou a „politickou spoločnosťou", ktoré upevnilo politickú organizáciu štátu a zastavilo rozširovanie kráľovskej moci, sa plne prejavilo pri vytváraní stredovekých španielskych kráľovstiev, aj keď vykazuje významné rozdiely a odchýlky. V Aragónii a Navarre si „cortes" v období od konca 13. a do polovice 14. storočia vymohli kontrolnú legislatívnu a rozpočtovú právomoc (pozri LADERO QUESADA. M. A.: „España: reinos y señoríos medievales": *España. Reflexiones sobre el ser de España*, Real Academia de la Historia, 2. vydanie, Madrid, 1998, s. 95 až 129). V Kastílii mal tento orgán, ktorý dosiahol vrchol v 14. a 15. storočí, skromnejší profil, a aj keď zohral dôležitú úlohu v politickom živote, boli jeho právomoci obmedzenejšie (pozri VALDEÓN, J.: „Los reinos cristianos a fines de la Edad Media": *Historia de España*, vyd. Historia 16, Madrid 1986, s. 391 až 455, osobitne s. 414 až 423].

97 — Generálna advokátka J. Kokott sa vyjadruje v podobnom duchu v bode 41, *in fine* návrhov, ktoré predniesla v už citovanej veci Pupino.

98 — Podľa rozsudku X, už citovaného v poznámke pod čiarou 65, zásada zákonnosti „bráni tomu, aby sa začalo trestné stíhanie pre čin, ktorého trestnosť nevyplýva jasne zo zákona" (bod 25). V návrhoch v tejto veci tvrdím, že takáto zásada „dáva všetkým právnu istotu, že ich konanie bude predmetom trestného stíhania iba vtedy, ak porušilo vnútroštátny predpis, ktorý ho vopred označí za porušenie práva" (bod 53).

99 — Vrátane primeraného právneho poradenstva, rozsudok z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Zb. s. I-5425, bod 219.

predvídať, za aké konanie alebo opomenutie budú trestne stíhaní, s výnimkou analogických a extenzívnych výkladov *in peius,* ako aj retroaktívnych uplatnení. [100]

103. Zásada legality sa tak v trestnom práve hmotnom prejavuje ako príkaz daný zákonodarcovi v okamihu, keď trestné činy a tresty popisuje, a sudcovi, keď ich analyzuje a uplatňuje v trestnom konaní. [101] Inými slovami, zásada sa prejavuje vo výkone *ius puniendi* štátom alebo vo výkone rozhodnutia so skutočným represívnym významom, takže rámcové rozhodnutie ju ťažko môže porušiť, pretože nezavádza žiadny trest [102], dokonca sa ani nesnaží o harmonizáciu trestnoprávnych systémov členských štátov, ale obmedzuje sa na budovanie mechanizmu vzájomnej pomoci medzi súdmi z rôznych krajín v rámci konania, aby bolo možné určiť, komu je spáchanie trestného činu pripísateľné, alebo ak sa má zabezpečiť vykonanie trestu. Tento nástroj spolupráce je viazaný na niekoľko podmienok, pretože tresty a ochranné opatrenia, ktoré možno uložiť, musia dosahovať určitú intenzitu a možno vyžadovať aj ich uzákonenie v štáte súdu poskytujúceho pomoc tak, ako sú „vymedzené trestným poriadkom [právom — *neoficiálny preklad*] vydávajúceho členského štátu“, vždy však s výnimkou trestných činov uvedených v článku 2 ods. 2.

104. Trestné právo hmotné vydávajúceho členského štátu teda musí obsahovať istotu, ktorú táto zásada vyžaduje, a preto treba vyžadovať od zákonodarcu, aby na to dbal, a od príslušného súdu, ktorý má viesť trestné konanie, aby ju ukončil prípadným odsúdením. Je zrejmé, že riadne vydaný európsky zatykač vychádza zo skutkových okolností, ktoré sú právom tohto štátu považované za

100 — Rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva z 25. mája 1993, Kokkinakis v. Grécko (sťažnosť č. 14307/77, A 260-A, bod 52); z 22. novembra 1995, S.W. v. Spojené kráľovstvo (sťažnosť č. 20166/92, A 335-B, bod 35), a z 22. marca 2001 (sťažnosti č. 34044/96, č. 35532/97 a č. 44801/98, *Zbierka rozsudkov a rozhodnutí*, 2001-II), bod 50, tento aspekt zásady zákonnosti v trestných veciach potvrdzujú. Rovnako tak postupuje španielsky Tribunal Constitucional (napríklad v nálezoch 75/1984, dodatok k BOE č. 181 z 30. júla 1984, piaty dôvod, a 95/1992, dodatok k BOE č. 169 z 15. júla 1992, tretí dôvod).

101 — Španielsky Tribunal Constitucional rozhodol, že táto občianska záruka vylučuje súdnu tvorbu práva a nepredvídateľné výroky, ktoré sú nezlučiteľné so znením predpisov či neprimerané vzhľadom na hodnoty, ktoré majú chrániť (pozri nález 25/1999, dodatok k BOE č. 89 zo 14. apríla 1989, tretí dôvod), takže výklad skutkovej podstaty trestného činu musí dbať na znenie zákona, hodnotové pravidlá tvoriace ústavný poriadok a minimálne požiadavky právnej logiky, ako aj spoločensky prijímané argumentačné modely (pozri nález 42/1999, dodatok k BOE č. 100 z 27. apríla 1999, štvrtý dôvod).

102 — Doktrína tvrdí, že článok 2 ods. 2 neobsahuje trestné činy, pretože v zozname, ktorý obsahuje, chýbajú skutkové podstaty trestaných konaní (pozri FLORE, D.: „Le mandat d'arrêt européen: première mise en oeuvre d'un nouveau paradigme de la Justice pénale européenne“: *Journal des Tribunaux,* 2002, s. 276; a Unger, E. M.: *Schutzlos ausgeliefert? — Der Europäische Haftbefehl,* Frankfurt nad Mohanom 2005, s. 100). Aj keby niekto tvrdil opak, treba pamätať na to, že rámcové rozhodnutia nemajú priamy účinok [článok 32 ods. 2 písm. b) EÚ], s výhradou zásady výkladu vnútroštátnej právnej úpravy v súlade s vyššou účinnosťou práva Únie vyjadrenej v už citovanom rozsudku Pupino (body 43 až 47). Za tohto predpokladu by sa zásade zákonnosti mali prispôsobovať vnútroštátne predpisy, ktoré rámcové rozhodnutia preberajú.

trestný čin. Trestný systém štátu vykonávajúceho zatykač má len poskytnúť žiadanú spoluprácu a v prípade, že tak stanovuje právny predpis preberajúci rámcové rozhodnutie, podmieniť vydanie trestnosťou daného správania aj v jeho vlastnej právnej úprave s výnimkou článku 2 ods. 2, pričom v tomto prípade sa naňho tiež vzťahuje dodržiavanie zásady zákonnosti.

105. Bez ohľadu na vyššie uvedené treba doplniť, že zatknutie a vydanie, ku ktorým vedie vykonanie európskeho zatykača, nie sú sankciami. Dožiadaný súd overuje, či nastali všetky podmienky na vydanie osoby nachádzajúcej sa na jeho území súdu, ktorý vydal zatykač, ale nemôže rozhodnúť vo veci samej nad rámec toho, čo je nevyhnutné na postup vydávania, a zdržuje sa hodnotenia dôkazov a vyhlásenia výroku o vine. Vyjadrila sa tak Európska komisia pre ľudské práva, keď rozhodla, že vydávanie nepatrí pod pojem „odsúdenie“ podľa článku 7 Rímskeho dohovoru. [103]

106. Otázka, ktorú položil Cour d'arbitrage, vychádza ani nie tak zo zásady zákonnosti v trestných veciach, ako skôr z obavy, že pojmy uvedené v článku 2 ods. 2 rámcového rozhodnutia budú mať v každom členskom štáte iný význam a že je tu riziko ich rozdielneho uplatňovania. Na túto možnosť vyplývajúcu z tendencie každého abstraktného a všeobecného právneho ustanovenia som už upozornil v bodoch 96 až 99 týchto návrhov. Už je len potrebné doplniť, že pokiaľ súd, ktorý vykonáva európsky zatykač, má aj po využití prostriedkov stanovených rámcovým rozhodnutím a určených na riešenie ťažkostí a získanie jednotného výkladu cestou prejudiciálnej otázky pochybnosti o právnej kvalifikácii skutkových okolností, ktoré ho odôvodňujú, a o ich priradení k niektorému z 32 trestných činov uvedených v článku 2 ods. 2, musí uplatniť odseky 1 a 4 tohto článku 2.

107. Domnievam sa preto, že článok 2 ods. 2 rámcového rozhodnutia neporušuje článok 6 ods. 2 EÚ, keďže je v súlade so zásadou rovnosti a zásadou zákonnosti v trestných veciach.

103 — Rozhodnutia zo 6. júla 1976, X v. Holandsko (sťažnosť č. 7512/76, D.R. 6, s. 184); zo 6. marca 1991, Polley v. Belgicko (sťažnosť č. 12192/86), a z 18. januára 1996, Bakhtiar v. Švajčiarsko (sťažnosť č. 27292/95). Španielsky Tribunal Constitucional zvolil rovnaký prístup (pozri nálezy 102/1997, dodatok k BOE č. 137 z 9. júla 1997, šiesty dôvod, a 32/2003, dodatok k BOE č. 55 z 5. marca 2003, druhý dôvod).

VI — Návrh

108. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky Cour d'arbitrage takto:

1. Rámcové rozhodnutie Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi neporušuje článok 34 ods. 2 písm. b) EÚ.

2. Článok 2 ods. 2 tohto rámcového rozhodnutia tým, že zrušuje pre trestné činy v ňom uvedené požiadavku dvojitej trestnosti, neporušuje zásadu zákonnosti v trestných veciach ani zásadu rovnosti a v dôsledku toho je v súlade s článkom 6 ods. 2 EÚ.